

Naujienu Antroji Dalis

NR. 543

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVI METAI

ALEKSAS AMBROSE

Copyright 1960

CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

(Tęsa)

Paaškinimas:

Chicagos Lietuvių Draugijai septynių tūkstančių narių skaičius yra reikalingas tam, kad būtų galima įvesti praktišką, lanksčią vidurinę tvarką. Svarbiausia, organizacija, turėdama septynių tūkstančių narių, stovės ant tvirto pagrindo — rytojaus dienos saulė skaisčiai švies, jaunajai gentkarčiai mes paliksime aukso krautį — savišalpos ir kultūros organizaciją.

Sukurtas darbas Chicagos Lietuvių Draugijos pastogėje išaugs į galingą jėgą ne vien savišalpos bet ir kultūros darbo dirvoje. Chicagos, taipgi Chicagos apylinkių miestų ir miestelių lietuviai bendrai dirbdami, sukurs stiprią, skaitlingą organizaciją, kurios gyvavimui nė peklos vartai neįstengs pakentti.

Mūsų organizacijos narių eilėse intelektualinių jėgų daug, ateityje jų bus dar daugiau. Todėl, nekalbant jau apie mūsų būtinas pareigas (savišalpos darbą), mes auginsime švietimo ir kultūros žiedus ir juos kuo plačiausiai bersime į lietuvių gyvenimą. Vien dėl šito taip svarbaus reikalo ir rengiame šį konkursą. Tikslas šio triumfo konkurso kilnus ir gražus, tad neabejojame, kad jis ras gilų pritarimą Chicagos ir Chicagos apylinkių lietuvių kolonijose. Trys tūkstančiai naujų narių Chicagos Lietuvių Draugijon turi būti įrašyti. Šiandien Chicagos Lietuvių Draugija turi arti keturių tūkstančių narių. Įrašę dar tris tūkstančius narių, turėsime septynių tūkstančių. Mes savo sėkmingą darbą ir organizacijos šviesią ateitį apvainikuosime triumfu.

Triumfo banketas

Triumfo Banketas įvyko 1937 metais gruodžio 11 dieną. Tiketo kaina į banketą buvo \$2.50 asmeniui. Kiekvienas naujas narys, įsirašęs Draugijon nuo vasario 1 dienos iki 1937 metų gruodžio 11 dienos įžangos tiketą gauna nemokamai. Taipgi po du tiketus gauna nemokamai visi kontestantai.

1937 metais sausio 17 dieną Chicagos Draugijos metiniam vakarėčiui buvo įteikta Draugijos nariams, kurie nesirgo per 20 metų, garbės pažymėjimas — deimantinė sagutė, gavo 9 nariai, o kurie nesirgo 10 metų — auksinį žiedą, jį gavo 73 nariai.

Prisidėjo prie Chicagos Draugijos sekančios Draugijos bei Klubai:

1. Kriaučių Klubas.
2. Draugystė Vienybė.
3. Cicero Klubas.
4. Dr. Vinco Kudirkos Draugija.
5. Harvės Pašalpos Klubas.
6. Šviesos Draugija.
7. Brolių Seserų Draugija.
8. Lietuvių Klubas — Chicago Heights.
9. Palaimintos Lietuvos Draugija.
10. Vytauto Didžiojo Kunigaikščio Draugija.
11. Saldžiausios Širdies Jėzaus Draugija.

Amalgamated Clothing Workers or America

1910 metais rugsėjo 22 dieną buvo istorinis įvykis, kada Hart Schaffner and Marx dirbtuvėje dirbantieji darbininkai sustreikavo prieš užveidų žiaurumą ir mažą mokesčių. Streikas greitai išsiplėtė visoj Chicagoj.

Į streiką buvo įtraukta apie 40,000 siuvėjų. Tuo metu Chicagoje jau veikė maža United Garment Workers organizacija. Ji šiam streikui bandė vadovauti.

Darbininkų reikalavimai buvo tokie: pripažinti uniją, pagerinti darbo sąlygas, sutrumpinti darbo valandas, bosai turi mandagiai elgtis su darbininkais, pakelti algas ir svariai užlaikyti dirbtuves.

Kova prasidėjo. Darbininkai, pasiskirstę būreliais, apsupo dirbtuves ir jas piketavo. Įvyko susikirtimų su priešais, apsiginklavusiu nuo dantų iki kojų. Darbininkai išjuokė juos, spaudė jiems į veidus, stumdė, už plaukų tāsė. Darbininkai buvo daugumoj ateiviai, nežinantieji įstatymų ir nemokantieji anglų kalbos. Bet jie vieną dalyką žinojo: be kovos nieko negausi. Jiems buvo aišku, jog teks kovoti.

Lietuviai streikavo kartu su kitais, bet jie pradėjo nerimauti. Beveik nė vienas jų nesuprato angliškai. Siuvėjų susirinkimai pradėjo darytis jiems nuobodūs.

(Bus daugiau)

Dienų Skeveldros

1.

Pasiutiškai gražus vaizdas, kai vyrai rašo apie moterų pasaulį, jų uždavinius ir pn. problemas. Smagu atvangai (po savaitės darbų "dėl duonos kasdieninės") skaityti, kaip moterų hormonas (nepainioti harmonijos!) — estrogen! — vyrų kraujyje mažina riebalus ir — būna priežastimi sumoteriškėjimo organizme (žr. "Moterų gyvenimas", 1960.10.22.). Ir tt. Ir tt. O štai vienas vyras iš Amsterdam, N. Y. net ir taip rūščiai rašo:

"... atširanda daug moterų, vengiančių tapti motinoms. Atsisakydamos nuo moterystės pareigos, jos skriaudžia priaugančios kartos skaičių".

Argi ne baisu? Ir autorius atvirai siūlo:

"... mūsų šeimoms sustiprinti reikia griežtis *visokių priemonių*".

Ir *kokių, būtent?!* — norėjau visai neciniškai paklausti, bet amterėjo kudlius, vadinas, paštas atvyko. Reikia pertraukos.

2.

Keli (kely užtrukę) "Literatūros ir Meno" nr. nr. Vajetau, ir čia apie... moteris. Ar ne totališkas apsupimas?!

Visko neapkabinsime. Tai bent "gribšterkime" anot dr. Basanavičiaus "Iš gyvenimo vėlių bei vėlių", kas "žaidžia ant veidų, juokingų beigis skaisčių". "L. ir M." redakcija priduria, kad viskas tai spausdinama "diskusine tvarka". "Eiseną" pradeda kažkokia I. Staugaitienė, savo pastaboms pasiskolindama Šekspyro žodžius — "Silpnybe, tavo vardas moteris!" Toliau — toliau, matyti ir... vyrai, netgi profesoriai. Bet "registravimo" tvarka, ir...

A. Liobytė (Valst. grožinės literatūros leidyklos redaktorė) šaukia: "Puodai, puodai, jūs suvirinot mano talentą!" Kadaise (aišku, "kapitalizmo galdynėje") "moteriai buvo palikta trys K (kaip sako vokiečiai: Kinder, Kueche und Kirche — vaikai, virtuvė ir bažnyčia) ir tarp tų 3 K turėjo tilpti visi jos talentai, siekimai ir ambicijos".

Betgi tarėme "griebsių" kas geresnio. Taigi, "komunizmas laimi", anot autorės, bet...

"Gerai, kad galime pasvajoti, jog sputnikų ir raketų amžiuje nusileis visagalė technika ir mokslas į mūsų suodinių puodų karaliją ir įtaisys tokį mygtuką, kurį paspaudus patys puodai verda, o išvirė — arba patys išsijungia, arba kaukia ne savo balsu, kol šeimnininkė atsitrauks nuo knygos ar te-

levizoriaus ir vėl tą mygtuką paspaus."

A. Radzevičienė savo pastabose "Sutinku, bet ne su viskuo" džiaugiasi sekanti... gyvenimą "kapitalistinėse šalyse", ir štai jos "sekimo" vaisius (mano pabraukta! J. C.):

"...*Kapitalistinėse šalyse moterų darbas laikomas daug žemesnės kvalifikacijos negu vyrų (tuo pačiu už jų darbą temokamą pusę vyrų gaunamo atlyginimo), tai mums, tarybinėms moterims, šiuo atžvilgiu jokių išimčių nedaroma*". Ir tt. ir tt.

Mano balsas "netolimas", bet gal Amerikos Balso lietuviškoji laida painformuotų okupuotos Lietuvos moteris, kaip JAV tikrai yra, ir nuo kada jau unijinėse įmonėse moteris gauna mokėti lygiai su vyrais, ir dar joms pirmumas į lengvuosius darbus!

3.

Dabar visiškai "be padažo" (t. y. be komentarų). Dr. V. Gurauskas iš Vilkaviškio rašo:

Vienas klausimas mane dažnai "persekioja". Aš dirbu rajono ligoninėje gydytoju ir susiduriu su įvairiais faktais, dėl kurių, mano nuomone, nukentėvia kolūkietės moterys.

Pavydžiui, kad ir toks dalykas. Kolūkietei moteriai atostogų duodama tik vienas mėnuo prieš gimdymą ir vienas mėnuo po gimdymo, o tuo tarpu tarnautojos moterys gauna atostogų dvigubai daugiau, be to, jos dar gali naudotis neapmokamomis pogimdyvinėmis atostogomis 3 mėnesius laiko.

Mūsų respublikos eilės rajonų vaikų susirgimai iki vienerių metų yra dažni. Neabejotinos reikšmės čia turi tas faktas, kad kolūkietės moterys po gimdymo greitai eina į darbą, vaikai dažnai lieka be tinkamos priežiūros.

Antras į moterų kambarį, t. y. į diskusijas, įžengęs vyras yra prof. K. Daukšas. Ans savo pastabose "Pagal sugebėjimus ir pasiruošimą", be kita ko, paduoda tokią "akvarelę":

Sakoma, kad mūzos visada buvusios moteriškos lyties. Iš to seka, kad moterims priskiriamas įkvėpėjų vaidmuo vyrų veiklai skatinti. Deja, savo draugijų tarpe ne taip dažnai tematome įkvėpėjų dideliems vyrų darbams mene, moksle ir net administravime. O moterų "įkvėpimo" "Volgai" pirkti ar namui statyti, — kiek tik nori. Kaip sunku būna vyrams įtikinti savo gyvenimo drauges, kad mašina ar namas

(Tęsinys 2 psl.)

ALFRED NOBELIS

Kiekvienais metais yra skiriamos Nobelio premijos labiausiai pasižymėjusiems mokslė, literatūroje, medicinoje ir pasaulinės taikos srityje pasidariusiems asmenims. Paprastai tų asmenų vardai paskelbiami spalio mėnesį, o premijos įteikiamos gruodžio 10 d. Stokholme. Dovanų įteikimo ceremonijas atlieka Švedijos karalius.

Kadangi jau skelbiami minėtos premijos laimėtojai, tai taja proga bus pravartu kiek plačiau pakalbėti apie patį Nobelį: kas jis buvo, ką jis nuveikė ir kokiu būdu atsirado vadinamasis Nobelio fondas, iš kurio yra skiriamos premijos.

Alfred Nobel (Nobel) gimė 1833 m. spalio 21 d. Švedijos sostinėje, Stokholme. Jis buvo inžinieriaus Emmanuel Nobelio trečias sūnus.

Jo tėvas, talentingas išradėjas ir chemikas, su šeima persikėlė gyventi į Peterburgą (dabartinį Leningradą) 1837 m. Persikėlė ten gyventi dėl to, kad Stokholme jie pasidarė, taip sakant, "persona non grata" (nepageidaujamas). Dalykas tokis, kad jis visą laiką darė eksperimentus su įvairiomis sprogstamomis medžiagomis, kas sudarė pavojų kaimynams. O kai jo laboratorijoje įvyko eksplozija, dėl kurios nukentėjo kaimyninių namų langai, tai gyventojai ėmė protestuoti ir reikalauti, kad Nobelis kur kitur išsikraustyti. Ir jis tai padarė.

Emmanuel Nobelis išrado kelių rūšių minas, kurias pademonstravo caro vyriausybei ir su ja sudarė sutartį. Pagal tą sutartį jis turėjo tomis minomis aprūpinti rusų ginkluotą jėgą. Minoms gaminti prie Nevos upės jis pasistatė nedidelę fabriką.

Jaunystėje Alfred Nobelis buvo labai silpnos sveikatos. Būdamas devynių metų amžiaus jis tiek buvo silpnas (sirgo nugaros negalavimu), jog didesnę laiko dalį turėdavo gulėti. Vėliau jo sveikata pasitaisė ir jis pradėjo talkininkauti savo tėvui, kurio padėdamas jis specializavosi chemijos ir inžinerijos srityse. Kaip ir jo tėvas, Alfred pasižymėjo dideliu išradingumu ir dideliais gabumais.

Visiškai nugalėjęs ligą, Alfred Nobelis 1850 m. atvyko į Ameriką, kur jis praleido penkerius metus. Atvyko jis vos 16 metų amžiaus turėdamas. Tuo laikų Amerikoje gyveno jo tautietis John Ericson, pasižymėjęs mokslininkas. Jaunasis Nobelis suėjo į kontaktą su Ericsonu ir pas jį kelis metus mokėsi.

Iš Amerikos Alfred Nobelis grįžo į Peterburgą, kur kelis metus daugiausia dirbo mechanikos srityje. Tačiau laipsniškai jis pradėjo ištraukti į sprogstamų medžiagų tyrinėjimą. Vadinasi, pradėjo eiti savo tėvo pramintais keliais. 1846 m. Turino universiteto profesorius Ascanio Sobrero išrado chemikalą, kuris daugiausia prisidėjo prie Alfred Nobelio išgarsinimo ir jo praturtėjimo. Sobrero pagamino nepaprasto pajėgumo sprogstamą medžiagą, kuri yra žinoma kaipo nitroglicerinas. Tą medžiagą jis pagamino, sumaišydamas gliceriną su azoto ir sieros rūgštimis.

Nitroglicerinas, kuris atrodo lyg aliejuotas skystis, pradžioje buvo laikomas savo rūšies laboratoriniu kuriozu, nes beveik jokios praktiškos vertės neturėjo. Tik daug vėliau, labai atskiestoje formoje, jis buvo pradėtas vartoti medicinoje kaipo vaistas galvos ir širdies negalavimų skausmams sumažinti.

Emmanuel Nobelis buvo įsitikinęs, jog nitroglicerinas gali suvaidinti labai svarbų vaidmenį kaipo sporgstama medžiaga, kurios pajėgumas yra dešimt kartų didesnis negu parako. Kartu su sūnum Alfredu jis pradėjo gaminti nitrogliceriną mažais kiekiais.

Rusiją Nobeliai apleido 1859 m., kai jų biznio reikalai ten pusėtinai pašlijo. Grįžo jie į Stokholmą, kur tėvas ir sūnus vėl pradėjo daryti įvairius eksperimentus su sprogstamomis medžiagomis. 1861 m. jiems pasisekė surasti būdą, kaip dideliais kiekiais pagaminti nitrogliceriną. Jais susidomėjo keli stambūs Europos kapitalistai, kurie parūpino reikiamą kapitalą fabrikui pastatyti. Helemburge, už Stokholmo ribų, 1862 m. buvo baigtas statyti fabrikas ir pradėtas gaminti nitrogliceri-

nas, kuris buvo žinomas kaip "Nobelijų sprogstamoji alyva".

Naująja sprogstamąja medžiaga susidomėjo inžinieriai, nes ji labai tiko uoloms skaldyti, pravedant kelius ir tunelius. Tačiau nitroglicerinas turėjo vieną labai blogą savybę, dėl kurios pasitaikydavo daug nelaimių. Užtenkdavo mažiausio sukrėtimo, kad jis eksploduotų su nepaprasta jėga. Kitas neparankumas buvo tas, kad nitroglicerinas yra skystis. Dėlei to jo vartojimas buvo labai apsunkintas.

Didesnių ir mažesnių nelaimių tais laikais gana dažnai pasitaikydavo. Viena didžiausių nelaimių įvyko prie Panamos, kai eksplodavo nitrogliceriną gabenas laivas. Kadangi ne tik laivas buvo faktiškai sunaikintas, bet žuvo ir daug žmonių, tai daugelis kraštų uždraudė jį vartoti didesniais kiekiais. Būvo valstybių, kurios visiškai uždraudė nitroglicerino importą.

Neišvengė nelaimės nė Nobelijų šeima. Nitroglicerino eksplozija visiškai sunaikino jų fabriką. Toje nelaimėje žuvo Alfredo jaunesnysis brolis, Emil, o tėvas tiek nukentėjo, kad liko paliegėliu.

Tai buvo labai skaudus ir didelis smūgis Alfredui. Tačiau nelaimė nepalaužė jo, nesunaikino jo ryžto toliau tęsti bandymus. Kadangi nitrogliceriną gaminti buvo uždrausta Stokholme ir jo apylinkėse, tai jis nusišamdė baržą ir įsteigė laboratoriją. Tai buvo savo rūšies plaukiojanti laboratorija Malaren ežere. Nelaimės keliais atvejais jį ir jo padėjėjus ir ten ištiko, bet dėl jų niekas labai skaudžiai nenukentėjo.

Kai įvykusios didelės nelaimės baimė praėjo, tai Nobelis 1865 m. įsteigė nitroglicerino fabriką Stokholme, kitą — Vokietijoje, o kiek vėliau trečią Norvegijoje.

Nobelis ne tik rūpinosi savo fabrikais, bet tuo pačiu metu su didžiausiu pasiryžimu dirbo savo laboratorijoje, vis ieškodamas būdų kaip padaryti

(Tęsinys 3-me psl.)

Dienų Skeveldros...

(Tęsinys iš 1-mo psl.)

temps atgal, skandins smulkmenose ir net stūms į spekuliantų glėbį, be kurio sunkoka eksploduoti automobilį ir namą. Gaila, kad iš moterų lūpų taip dažnai skamba: "Jūs taip gerai uždirbate ir neturite nei mašinos, nei namo". Tartum tarybinio gerbūvio matas yra mašina ar namas? Kai kurioms moterims ir kai kuriems vyrams vertėtų bent tiek persi-auklėti, kad "nuosavybės" gerbimą paverstume kultūrinių vertybių gerbimu.

Tame pat "Literatūros ir Meno" nr. A. Bartkienė iš Viekšnių (mokytoja) "aukštai", kaip profesorius, nesiekia, ji lyg nuo lizės vožia "Neužtenka vien tik rašyti".

Pradėkim nuo paprasčiausių dalykų. Reikia sau arba

vaikui pasisiūdinti drabužį. Kur kreiptis, kur ieškoti tinkamo siuvėjo? Juk nesinori, kad vaikas būtų aprengtas neskoningais drabužiais. Kolūkių gyvenvietėse įrengiama mokykla, kultūros namai, paštas, būtina bufetas, tik kažin kodėl niekas nė nepagalvoja pastatyti pirtį, skalbyklą. Dar blogiau, kai reikia taisyti batų, vaikui pakirpti plaukus, remontuoti kokį namų apyvokos daiktą.

4.

Diskusijos tebevyksta. Jei kas būtų "skanaus", nepamiršiu ir Gerb. Skaitytojų. Dabar sustokime ties... tarybine knyga. Sniečkus ir jo "parteiženosenai" trimituoja apie didelį knygų anapus gelėžinės uždangos tirazą. O štai skaitome apybraižą "Kad šviestų žiburiai". Jan 1958 m. "ministrų taryba" "nutarė knygą platinėti" per rajonų kooperatinių organizacijų prekybinius taškus kaime komiso pagrindais". Ir kaip ta platyba vyksta?

Šilalės rajoninio kooperatyvo valdytojas Korbutas sulinka, kad įsakya išplatinti knygų už 9,000 rublių, o išplatinta už... 746 rublius ("planas įvykdyta tik... 8,3 procento").

Pagėgių rajone įsakya išplatinti už 10,000 rublių. Išplatinta už 1,770 rublių.

Tauragės rajone, kaip taria buhalteris Mitukovas, knygai "nėra sąlygų".

"Tiesiog gėda žiūrėti, kad knyga parduotuvėje tik kampininkė, užgriozdyta batais, medžiagų rielimais... Pastaruoju metu knygų prekybos kaime reikalu susidomėjo Tarybinės kontrolės organai.

Pasirodo, knygos, kurių mietas neperka, metamos į kaimo rinką, kur irgi "pasensta ir nusidėvi", nes "nėra jokių jokių perspektyvų".

5.

Imu skaityti "Kūrybos ir darbo programą". Rašo prof. N. Petrulis. Skaitau, ir po krūtinės darosi... bloga. Skaitykime tad bendrai ir visu balsu:

"Partijos ir Vyriausybės atstovai susitikimo (Maskvoj, liepos mėn. J. C.) dalyviams nuosirdžiai spaudžia rankas (visi pabraukimai mano! J. C.)..."

"Pamatav ir draugą Chruščiovą: lydimas Vyriausybės narių, jis eina parko takeliu. Nenulėsdamas akių, jaudindamas stebiu mūsų galingosios valstybės vadovą, nenuilstantį... (ir tt)"

"Didelį išpūdį man padarė drg. M. Suslovo kalba..."

"Man, kaip dailininkui, labai patiko drg. Mikojaus kalba..."

"Partijos ir Vyriausybės vadovų... kalbos, pasisakymai... iš karto praturtino mano vidi-nį pasaulį, mintis, galvosena..."

O Viešpatie, kaip "praplauti smegenys"!!!

Ir "plovimas" stiprėja, nes rugsėjį įvyko Sniečkaus "susitikimas" su "kultūros darbuotojais". Bet... apie tai kita kartą. Reikia juk atsikvėpti. Mes galim, o anapus žmogus dūsta — dūsta... J. Cincas

Siūčiau CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJAI, 1739 S. Halsted St., Chicago 8, Illinois, \$5.00 čekį spausdinamai Aleko Ambrose knygai CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA. Prašau mane skaityti šios knygos rėmėju. Kada baigsite spaudos darbą, tai man priklausančią knygą egzempliorių prašau pasiųsti tokiu adresu:

Vardas ir Pavardė

Numeris ir gatvė

Miestas ir valstybė

Data Parašas

M. BIRŽISKA

Kai kurie patikslinimai dr. P. Ancevičiaus rašiniui

Dar š. m. kovo 5 d. "Naujie-
nų" nr. 509 (II dalyje) str.
"Negražinant vis dėlto pagra-
žinta" pasisakiau dėl dr. P.
Ancevičiaus "Naujienose" V.
V.S. ir iš įlales manęs puoli-
mų str. "Istorija be pagražini-
mų". Dr. A. straipsnis, tikriausiai
1959 m. čikaginė paskaita, po
kelių numerų buvo nutrūkęs,
bet dabar "N." nr-uose 216-
228 jau išvartytas ligi galo. De-
ja, ir tame tęsinyje dr. A. to-
liau puola tiek VVS, tiek ir
mane, kas leidžia ir man čia
kai kuriuos jo paliestus daly-
kus tikroviškiau patikslinti, ne
liečiant nesusietų nei su VVS
nei su manim asmenų ir rei-
kalų.

Neutralumas, tai dar nei palaikymas nei atmetimas

Dr. A. iš savo emigracijos
išviso ir iš jos pastarojo jam
etapo Varšuvos į Kauną 1939
grįžta jau po to, kai ten jau
buvo grįžęs Lietuvos atstovas
Lenkijai dr. J. Šaulys, ir tuo-
jau atlieka Rotary klube pa-
skaitą apie Varšuvą karo ug-
nyje. Po paskaitos įvyko dis-
kusija, kurios metu kalbėtasi
ir apie Lietuvos atstovo Ber-
lyne K. Škirpos palaikymą vo-
kiečių sugestuoto žygio į Vil-
nių, o Škirpą, girdi, ir aš pa-
laikęs. Tuo tarpu visą rugpiūtį
gydžiaus Prancūzijos provin-
cijoje, iš kur rugsėjo 1 d. grįž-
damas traukinyje sužinojau
apie prasidėjusį lenkų ir vo-
kiečių karą, patekęs Paryžiu-
vos po poros savaitžių tegavau
traukiniais per Belgiją, Olan-
diją ir lėktuvu per jūrą pasiek-
ti Švediją, kur sustojęs pas Lie-
tuvos atstovą V. Gylį jau rug-
sėjo 20 d. gavau iš jo patirti
išgirstą per radiją žinią apie
Raudonosios armijos įžengi-
mą į Vilnių ir po poros dienų
per Baltiją ir Latviją grįžau,
pagaliau, Kaunan.

Tad kada, kur ir kam ga-
lėjau palaikyti nebeaktualią
jau (jei net jai ir būčiau pri-
taręs) kovingą K. Škirpos po-
ziciją, juo labiau, jog 1) VVS
(čia ir aš, ir dr. Purickis, ir
kiti) nekarta pasisakydama,
jog Lenkija griūsianti pulka Vo-
kietijos ir SSSR-inės Maskolij-
jos (taip ir atsitiko!), laikė
savaiame aišku, jog SSSR vyk-
dysianti tuomet Maskvos 1920
VII 12 sutartį, tad perleisian-
ti Lietuvai sutartą kraštą (ži-
nom, kaip ji "perleido"), be
to 2) 1935 m. balandžio mėn.
pasitraukęs iš VVS ir šiaip iš
visuomeninės politikos darbo,
ir prieš išvykdamas gydytis
vengiau jin kištis (kad ir te-
belikau jautrus Vilniaus lie-
tuvių išgyvenimams), Dr. A.
primena — ir bene tai laiko
mano "palaikymu" K. Škirpos
siūlymų — jog aš pasmerkęs
(su kuo nors kalbėdamas?)
Prano Žizmaro raginimą Vil-
niaus krašto lietuviško jauni-

mo drauge su lenkais kovoti
prieš vokiečius, bet tas pasmer-
kimas — vevesui ar jau tik
eksvevesui ir nekariniam ma-
no būdai natūralus — tai dar
joks pritarimas — tikriausiai
nei pritarimas nei atmetimas —
K. Škirpos pozicijai. Aš visai
pritariau Lietuvos vyriausybės
neutraliai pozicijai.

Veikta, bet lyg ir nepaveikta

Tačiau dr. A. nesitenkina
"N." nr 217 mano "priešlen-
kiško karingumo" išputimu ir
nr 218 vėl už manęs užkliūva
pasikalbėjime su rotariečiu
prof. Mykolu Roemeriu, kuris
— girdi — stebėjęs mano
virtimu "siauru antilenkišku
nacionalistu", "pasisakymu už
karą prieš lenkus", kad ir "iš-
plaukiančiu iš Vilniaus vada-
vimo ideologijos", bet buvu-
siu R-riui "nepaprasta staig-
mena" ir t. t. Nėra ko man čia
kartotis, tad pereinu prie prof.
R. man prikišimo, jog aš su-
silaikęs nuo bent kokios de-
monstracijos prieš (1938) ka-
pituliaciją Varšuvai, o juk
kaip tik prof. R. dalyvavo ta-
me susirinkime, kuriame aš
— vykusiai ar nevykusiai, tai
kitas reikalas — betgi aiškiai
pažymėjau, jog buvau tuomet
nuėjęs komendantūron stoti ka-
riuomenėn savanoriu ir pa-
smerkiaul ultimatumo priėmi-
mą, tik nepasveikęs dar po šir-
dies priepuolio gavau pertrauk-
ti savo pareiškimą ir nualpau.
Po to vieni mano tautiečiai ša-
linosi manęs, bet kiti mane lan-
kė ir reikė pritarimą mano
pareiškimui. Ir vėliau ne su-
sigyvenau su VVS likvidavimu,
kaip — pasak dr. A. — teigęs
jam prof. R., bet ir seniai jau
nebebūdamas VVS nariu, ne
tik skaudžiai jos "užmigdymą"
kėliau, taip ir su kitais daly-
vavau pastangose jos veikimą
pogrindyje atgaivinti.

Taip prof. R. nesuprantamai
man pasisakant, dr. A. prisi-
pažįsta ir savotiškai jį veikęs,
papasakodamas jam apie vil-
niečio kun. Skruodžio (slapy-
vardžiu prisidengus) pamfletą,
"kuriame gan įdomiai buvo
vaizduojamas Mykolo Biržiš-
kos kelias ir jo savotiška me-
galomanija, siekiant lietuvių
tautos vadovybės". "Tą veika-
lą prof. B. buvo išpirkęs". Apie
Skr. knygutę prof. R. nežino-
jės ir ryšium su dr. A. apie jos
turinį pasakojimų "reikė nuo-
monę, kad gal kun. Skr. ir bu-
vęs teisus". Bet čia dr. A. aiš-
kiai pasisako stengęsis prof.
R. prieš mane paveikti, tad
man telieka tik kai ką dėl
kun. Skr. knygpalaikės patiks-
linti:

1) Žinoma, aš ne tik nesu
jos išpirkinčjęs, bet ir sau vie-
ną egzempliorių nemokamai
esu gavęs. 2) Buvę mano moki-
niai ir mokinės suteikė jai per-
didelę garbę, vieną vakarą Kau-
ne susirinkę ir vieną jos eg-
zempliorių iškilmingai sude-
ginę. 3) Dėl jos esu gavęs iš

vilniečių grupinių ir paskirų
asmenų pasipiktinimo prieš
jos autorių laiškų ir pareiški-
mų. 4) Kiek vėliau pats auto-
rius per kun. Petrą Kraujalį
atsiuntė man atsiprašymo laišką,
kuriame aiškinesis buvęs
prieš mane "piktos valios žmo-
gaus" pakurstytas ir prašė jam
atleisti. 5) Skaitydami kun.
Skr. kūrinių, su vienu jo kalti-
nimu gavome visgi sutikti: jog
mano uošvė, varge gyvenusi,
bet tris savo vaikus per moks-
lus pervariusi vilnietė tikrai
buvo beraštė, tik mums ji bu-
vo kurkas garbingesnė už ku-
rį kad ir raštingiausią intri-
gantą

Porai mėnesių po dr. A. šio
pasikalbėjimo tepraėjus prof.
R. gavo su savo fakultetu per-
sikelti į Vilnių, kur į savo vai-
ko krikštynas ne tik pakvie-
tė mane, bet ir privertė raus-
ti, dideliame svečių (daugia-
siai lenkų ir lenkių) būryje
ilgokoje savo kalboje aiškin-
damas, jog savo vaiką iš pir-
mosios žmonos atidavęs len-
kams, o iš antrosios lietuviams
(1939 m. rudenį jau jis buvo
lietuviu pasisakęs), rado čia
progos ir mane kelti kaip vi-
suomenės darbuotoją ir tauti-

(Tęsinys 4-me pusl.)

NOBELIS

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

nitroglicerina saugesniu, kad
jis neekspoduotų ne tik nuo
mažo, bet ir nuo didelio sukrė-
timo. Ir štai 1866 m. jam pa-
sisekė tą apsaugą surasti. Tai
buvo nepaprastos reikšmės, ne-
paprasto svarbumo atradimas,
kuris padarė tikrą perversmą
kasyklose, pramonėje ir įvai-
riose kitose srityse.

Kaip jau minėta, nitroglice-
rinas yra skystis, kuris nuo ma-
žiausio sukrėtimo eksploduo-
ja. Alfred Nobelis tad pasiry-
žo jį, taip sakant, "pažaboti",
kad jis būtų lengviau suvaldo-
mas ir todėl lengviau pritaiko-
mas įvairiems tikslams. Pada-
ręs šimtus ir tūkstančius eks-
perimentų, Nobelis pagaliau
surado būdą nitroglicerino
jautrumui sumažinti.

Tiesa, apie tą laiką Ameri-
koje toje srityje jau buvo šis
tas padaryta. Buvo palirta, jog
sušaldytas nitroglicerinas la-
biau atsilauko sukrėtimams.
Tai buvo įdomus reiškinys, bet
tai ir viskas. Praktikoje pasi-
naudoti užšaldytu nitroglice-
rinu buvo beveik neįmanoma,
ypač tais laikais. Nobelis ieš-
kojo kitokio būdo, ir po ilgų
metų bandymo jį surado. Jis
surado, kad tam tikros rūšies
rudžemis, kuris yra vadinamas
"kieselguhr" (randamas jis
ežerų dugne), sugeria nitrogli-
ceriną, pavirsdamas į plastinę
masę. Tokią masę galima nel-
mėtyti, nebijant sprogimo.

Nobelio mišinys susidėjo iš
trijų nitroglicerino dalių, su-
maišytų su viena rudžemio
(kieselguhr) dalimi. Tuo būdu
pagaminta sprogstamoji me-
džiaga buvo tris kartus pajė-
gesnė negu parakas. Ir svar-
biausia tos medžiagos savybė
buvo ta, kad ji, net padegta,

nesprogavo. Eksplozija įvyk-
davo tik tuo atveju, kai ji bū-
davo labai sukrečiama.

Nobelis savo atrastą sprogs-
tamą medžiagą pavadino "di-
namitu", pasinaudodamas lo-
tynišku žodžiu "dynamis", kas
reiškia "jėgą".

Dinamito išradimas padarė
tikrą perversmą pasaulyje. Jis
buvo panaudotas pramonėje,
kasyklose, prie kelių tiesimo,
tunelių kasimo. Per trumpą
laiką įvairiuose kraštuose įsi-
teigė fabrikai dinamitui gam-
inti. Kadangi tie fabrikai tu-
rėjo naudoti Nobelio išradimą,
tai, aišku, turėjo Nobeliumi mo-
kėti už leidimą tuo išradimu
naudotis. Ir juo daugiau dina-
mito buvo gaminama, juo dau-
giau pajamų turėjo Nobelis,
kuris buvo vadinamas "dina-
mito karalium".

Nobelis nepasitenkino dina-
mito išradimu. Jis sprogstamų
medžiagų srityje savo tyrinė-
jimus ir bandymus tęsė ir to-
liau, atrasdamas visą eilę ki-
tų, dar pajėgesnių medžiagų.
Padarė jis nemažai išradimų
ir kitose srityse. Tuos išra-
dimus jis užpatentavo ir už lei-
dimą jo patentais naudotis jis
gudavo dideles sumas pinigų.
Apskaičiuojama, kad mirda-
mas Nobelis paliko apie devy-
nis milijonus dolerių.

Nobelis mirė 1896 m. gruod-
žio 10 d. Paryžiuje, kur jis
gyveno nuo 1873 m. Jis buvo
nevedęs. Prieš mirdamas jis
padarė testamentą, kuriuo vi-
są savo turtą paskyrė fondui,
kuris yra žinomas kaip Nobe-
lio fondas. Savo testamente
jis išdėstė, kaip tas fondas tu-
rės būti tvarkomas. Patvarkė
taip pat, kad fondo investuotų
pinigų nuosimčiai kiekvienais
metais būtų skiriami premi-
jomis labiausiai pasižymėju-
siems asmenims literatūroje,
fizikoje, chemijoje, medicinoje
ir daugiausia pasidarbavusiems
siekiant pasaulinės tair-
kos asmenims.

Su mažomis išimtimis tai ir
daroma (karo metu buvo at-
sitikimų, kada premijos nebu-
vo paskirtos). Premijos yra
įteikiamos gruodžio 10 d. Tuo
būdu yra paminama ir Nobe-
lio mirties sukaktis.

Nuo Nobelio fondo įsteigi-
mo jau pusėtinai dideliame
skaičiu asmenų buvo paskir-
tos premijos. Paprastai į pre-
mijų gavėjus žiūrima kaip į
"geriausius iš geriausių". Va-
dinasi, jie laikomi pačiais ge-
riausiais savo srityse.

Tačiau parinkti pačius ge-
riausius nėra jau taip lengva.
Pasitaiko, kad premijos yra
paskiriamos asmenims, kurių
nuopelnai nėra kokie jau ne-
paprasti ir išimtinai. Ypač tai
pasitaiko literatūros srityje.
Premijas yra gavę tokie po-
etai, kurie mažai kam tebuvo
žinomi ir kuriais mažai kas te-
sidomi ir po to, kai tos premi-
jos buvo paskirtos.

Bet tai tik išimtinai atsitiki-
mai. Bendrai imant, Nobelio
premiijos yra paskiriamos as-
menims, kurie yra tikrai pasi-
žymėję ir kurių nuopelnai yra
dideli.

k. a.

... (Atkelta iš 3-čio psl.)

ni toleranta, kaip tik labiausiai tinkanti Vilniaus darbo sąlygoms... Gal kiek vėliau, per entuziastingą rotarietį prof. K. Šalkauskį jis pats asmeniškai mane pakvietė įstoti į Vilniuje tuomet kuriamą Rotary klubą, kurio pirmininku jis buvo, ką ir esu padaręs. Čia pridursiu iš "N." nr 217 paties dr. A. rotariečių apibūdinimą:

"Kiek man buvo žinoma, viso pasaulio rotariečiai vadovavosi kilniais humaniškumo nuostatais ir prie jų paprastai priklausė žmonės, kurie siekė ko tai geresnio ir kilnesnio ir stengėsi tarnauti visuomenės gėriui švelninant žmonių aistras ir fanatizmą". Kviesdamas mane kluban, gal bus prof. R. apsirikęs?

Kauno muziejaus sodelyje

Praleidžiau kelis "N." numerius, kur nėra dr. A. pamokymų, ir pereinu prie nr. 223, kur kalbama apie 1939 m. spalio 11 d. kauniečių minios susirinkimą Kauno muziejaus sodelyje, įvykusį patyrus apie sodelių 10.10 Vilniaus perleidimą Lietuvai. Čia Justas Paleckis piktinęsis, kam prakalbą laikęs gen. Nagevičius, o dr. A. "dingtelėjo galvon, kodėl ne prof. Mykolas Biržiška, kuris Vilniaus vadavimą buvo padaręs viena iš savo profesijų" ir ištremtasis iš Vilniaus Povilas Karazija (pasirodo ne tik mano, bet ir dr. A. prietelius buvęs) reiškęs nusistebėjimą, "kad šitokių momentu nepasirodė Mykolas Biržiška ir Vilniaus prijungimo prie Lietuvos nepriskyrė savo ir Vilniui Vaduoti Sąjungos nuopelnams".

Gaunu lyg ir pasiteisinti. Būčiau aš buvau sodelyje, bet gen. Nagevičiaus prakalbos negirdėjau. Stovėjau greta dr. Antano Juškos, kuris kaip prirūgdytos Vilniui Vaduoti Sąjungos pirmininkas nuo muziejaus laiptų pakilimo garsiai ir aiškiai prakalbėjo, ne vien dėkodamas sovietams už Vilniaus perleidimą Lietuvai, bet ir primindamas (taip mudviejų iš anksto buvo sutarta), jog dar toli ne viskas esą gražinta, dėl ko 1920 m. liepos 12 d. Maskvoje buvo sutarta, kaip švenčionių aps. "ir kiti tąja sutartimi apimtieji Rytų ir Pietų Lietuvos kraštai". Apie VVS nuopelnus nebuvo nė žodžio. Deja, dr. A. kompanija tos prakalbos nesiteikė išgirsti.

Kažinkokia painiava

Prisišnekėjęs su kauniečiais (be prof. Roemerio, dar su A. Merkiu, gen. Vitkausku, J. Paleckiu, K. Boruta, K. Binkiu, L. Gira ir kitais), spalio 28 d. kaip korespondentas su mūsų kariuomene dr. A. atsidūrė Vilniuje ir čia ėmė lankyti Vilniaus veikėjus — tiek iš Kauno atsiųstus Antaną Merkį ir Kazimierą Bizauską, tiek ir vil-

nius atpasakoja savo pasikalbėjimą restorane su pirmuoju (ne pirmuoju, nes dar 1920 m. rudenį juo buvo Jonas Kymantas) lietuvišku Vilniaus burmistru ir ilgamečiu laikinojo Vilniaus lietuvių komiteto pirmininku Konstantinu Stašiu, kuris nepaprastai pasipiktinęs kalbėjęs apie "škotų" (atvykstančių kauniečių valdininkų) "išdarinėjimus" Vilniuje, ypačiai apie "Vilniaus universiteto uždarymą". K. St. gerai žinojo senesnę emigracinę P.A. veiklą ir ja, kaip dr. A. žino, toli gražu nebuvo sužavėtas, tad neįtikėtinas toks atviras K. St. pasikalbėjimas su dr. A. ir dar keistesnis tariamasis K. Stašiu redaktoriaus Liudviko Abramavičiaus kaltinimas M. Biržiškos asmeniškai atsakingumu "už tą barbarišką darbą" ("universiteto uždarymą"); turbūt ponas Mykolas išėjo iš proto. Jis labai klysta, jeigu tokiais parodymais liksi užtarnauti lietuviams bolševikų malonę", sakęs L. A. čius K. Stašiu.

Kiek aš būsiu atsakingas "už tą barbarišką darbą", apie tai bus vėliau, o čia mane stebina toks neatsargus dr. A. išsišokimas su L. Abramavičium: Lietuvių Enciklopedija — ir ne ji viena (patikrinau dabar iš gyvenančios Lenkijoje L. Abramavičiaus dukters) aiškiai rodo L. A. pasimirus 1939 III (tad kovą mėn.) 9 d., o "universiteto uždarymas" įvyko kad ir tais pat metais, bet tik žiemą — gruodžio 15 d.! Negana to "N." nr 228, kai bene 1940 m. sausio mėn. prieš išvažiuojant į Berlyną "Lietuvių žinių" korespondentu dr. A. atsiveikina su "senais prieteliais lenkais" (bene daugiausiai skystais liberalais), ten jau betarpiškai jam pasirodo L. Abramavičius. Kas per velniava?! ir kam ta korespondencinė improvizacija? "nosom v lužu", kaip kad maskoliškai sakydavotme, tebesimokydami dar cariniais laikais.

"Vilniaus universiteto uždarymas"

Taigi: 1) Liudvikas Abramavičius nieko nesakė K. Stašiu dėl "universiteto uždarymo", tad ir dėl mano "išprotėjimo", ir ne K. St. minėjo dr. A. čiu nebuvusio L.A. pasisakymą, tik dr. A. išradinagai paslysdamas tai sukūrė.

2) Ne "Vilniaus universitetas" buvo uždarytas, tik suleistas Stepono Batoro vardo universiteto (USB) veikimas ir Vilniun perkelta Vytauto Didžiojo du (teisių ir humanitarinių mokslų), o paskiau dar vienas, fakultetai ir jau 1940 m. sausio mėn. mokslas *Vilniaus universitete*, tik Lietuvai skirtame, su nauju semestru, vėl prasidėjo. Tinka čia priminti, jog dar 1918 m. Lietuvos Tarybai nutarus atkurti Vilniuje universitetą, bet Lietuvos vyriausybei 1919 m. sausio 1 d. gavus iš Vilniaus pasitraukti, 1922 m. vasario 16

versitetas kaip tik tos Tarybos *Vilniaus universiteto* įstatais, tad keliant jo dalį iš laikinųjų Kauno patalpų į mūsų sostinę, susijusi su abiejų — lietuvių ir lenkų tautų tradicijom kultūrinė istaiga" (K. St. ar, tikriau, dr. A. žodžiai) nebuvo uždaryta, tik toliau veikė, kad ir batoriečių vyresnysis ir ypačiai jaunesnysis mokslo personalas nesutiko drauge su mumis dirbti ir nuėjo skyrium nuo mūsų "po grindim" veikti, kam mes, žinoma, nekleudėm. Kaikurie betgi jųjų profesoriai, kaip Oko ir Otręski, dirbo su mumis.

3) Sunkų ir atsakingą universitetinės veiklos batoriečių sulaikymo ir kauniečių įkėlimo darbą gavo atlikti mūsų valdžios paskirtas Vilniaus universiteto valdytojas prof. Ignas Končius, kurio darbas pasibaigė 1940 m. sausio mėn., kai I 15 Vilniaus univ. (tad teisių ir humanitarinių mokslų fak.) profesorų taryba išrinko mane univ. rektorium ir I 20 buvau juo patvirtintas. Tiek valdytojas, tiek ir rektorius mažai begavo visoje toje perturbacijoje savarankiškai pasireikšti, nes teko jiems daugiausia vykdyti savo vyriausybės parodymus ir pavedimus, dėl kurių nei vienas nei kitas nebuvo atsakingu.

Šiaipjau asmeniškai mėginau šį tą daryti, kad susiprastume su lenkų profesoriais. Dar bene prieš prasidedant darbui Vilniaus universiteto pertvarkymo reikalu viename Vytauto Didžiojo universiteto Senato posėdyje prof. Z. Žemaitis ir aš kėlėme to susipratimo reikalą, nors kiti Senato nariai ne be pagrindo abejingai į tai žiūrėjo. Pasikalbėjęs dar tuo reikalu su švietimo ministru gen. Černiaus kabinete L. Bistru ir gavęs tam visišką jo pritarimą, ne pirmuoju savo (X 29) porai dienų į Vilnių įpuolimų, bet vėliau, bene kai buvome gavę profesoriai šaukimą patikrinti ir sužymėti Stepono Batoro universiteto įstaigų turtą, nuvykęs tam darbui drauge su mano fakulteto profesoriais, pasistengiau skyrium sueiti dar su rektorium Ehrenkreutzu (jo bute) ir bene dvi valandas tarėvos, kaip suderinti batorinių ir mūsų fakultetų universitetinį darbą. Rektorius gerai suprato, bent sakėsi supratęs reikalą kelti fakultetus iš Kauno į Vilnių, ir tesukova sau galyvas, kaip čia sutalpinti ir vilniines ir kaunines fakultetines įstaigas, kad vienos kitoms nekliudytų dirbti. Šiaip taip susispaudus, atrodė būsią galima, kad ir nelabai patogiai, bet turint kiek geros valios, sutartinai dirbti.

Pagrįžęs Kaunan, pranešiau min. Bistru apie pasikalbėjimą su rektorium. Šis man padėkojo, bet jūtau jį vengiant čia ką aiškiau nutarti, net tik pasisakyti. Gana greit, lapkričio 21 d. gen. Černiaus kabinete pakeitė A. Merkiu — to pa-

(Tęsinys 5-me psl.)

VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAISKAI

Pranešama moterims ir vyrams, turintiems galvos odos nepagydomas ligas: votis, šašus, pleiskaną, plaukų slinkimą, niežėjimą. Lietuviškoje vaistinėje esamais vaistais Nr. 1-25849 išgydoma 100%.

Vyresnio amžiaus algauna jaunystės plaukų spalvą. Jei tie vaistai neišgydytų — pinigai gražinami. Patyrę tų vaistų gerumą, patarkite giminiams, kaimynams ir pažįstamiems.

Pagal užsakymą, prisijūnčiame paštu, apdėtu mokesčiu. Vaistų siuntimui giminėms duodame didelę nuolaidą. Tjie vaistai gaunami tik

Lietuviškoje Vaistinėje

2458 W. 69th Street
Chicago 29, Ill.

Anglų Kalbos pamokos

K. GINEITIS
3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill.
Telefonas: Victory 2-0105

Duoda prieš karą baigęs Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios
VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAISKAI

SIUNTINIAI

I LIETUVĄ

ir kitus kraštus

Jūsų pristatyti ir iš Europos (iš katalogų). Siunčiame akordeonus, gitaras, siuvas masinas ir kt. Viskas žymiai nupigintomis kainomis.

Overseas Cargo Co.

514 W. Pershing Rd. (39th St.)

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: OA 4-9079

Vedėjas P. NEDZINSKAS

SOPHIE BARCUS

RADJO VALANDA

Visi programai iš WOPA,
1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki
penktadienio 10-11 val. ryto

Šeštadienį ir sekmadienį
nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARUSKOS: pirmad. 7 val. v.

Tel.: HEMlock 4-2413

159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

IS TOLI AR IS ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU (MOVING)

BALDUS IR IVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir
tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituanica Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: FRontier 6-1882

GRADINSKAS

FM NEŠIOJAMI

tranzistoriniai radijai.
vėsintuvai, televizijos, fonografai.
Pardavimas ir taisymas.

J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998

Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

KAI KURIE...

(Atkelta iš 4-to psl.)

ties, kuris Vilniuje siūlęs (1) dr. A. lenkišką laikraštį redaguoti —, o L. Bistrą — K. Jokantas. Kai mano aplankytas min. K. Jokantas išgirdo apie pasikalbėjimą su rektoriumi Ehrenkreutzu, pasipurtė ir griežtai paneigė galimumą drauge su lenkais dirbti: Vilniuje esą bene 50.000 atbėgėlių, kurie jau dabar sudarą daug rūpesčio mūsų administracijos saugumui; batoriečiai priglaudę pas save daugelį lenkų karininkų ir net kareivių, jau dabar pogrindyje veikliai dalyvauja ir kurstą vilniečius, o į save žiūrį kaip į tikrus universiteto šeimininkus, kurie nei nežadą ko užleisti lietuviams; o kur dėsiame Matematikos-gamtos fakultetą su jo įstaigomis, kai 1940 m. rudenį į Vilnių jis kelsis? Ir t. t. ir t. t. O čia iš atvykstančių į Kauną batoriečių profesorių gavau išgirsti sau priekaištą, jog mano buvę žadėta viena, o daroma kita, nors aš rektoriui Ehr. tebrėvau žadėjęs pranešti L. Bistrui apie mudviejų pasikalbėjimą ir tai esu padaręs. Kai vėliau ėmiau Vilniuje rektoriauti, tesistengiau kiek galint padėti lenkų profesūrai, pav. užtikrinant jiems jų gyvenamą universitetinius butus, bet ir tas nevisai man vyko, kad ir mano santykiai su paskirais batoriečių profesoriais užsimezgė neblogi, kartais ir labai geri.

Tai toks buvo mano "barbariškas darbas". Lenkiškai žiūrint gal vienai atrodo, o lietuviškai — gal ir kitaip. Kaip Adamo Varno 1919 m. lietuvių ir lenkų Unijos statulos atvaizde (lenkų cenzūros konfiskuotame), kuri nevienodai atrodo, nuo katros pusės (lenkiškos ar lietuviškos) ją bežūrė! Aš žiūriu lietuviškomis akimis.

Atsisveikinant

Atsisveikindamas su K. Stašiu, su kuriuo aš visados kuogeriausiai sugyvenau, po poros mėnesių (jo kviečiamas) apsigyvenau jo namuose ir vėliau su juo be jokio nesusipratimo ir sutartiniausiai suėdavau ne vien dėl asmeninių, bet ir visuomeninių reikalų, dr. A. teikęsis dar jam pasakyti:

"Man atrodo, kad mudu abu netinkame dabartiniam Vilniui, nes nesame biržiškino antilenkiško nacionalizmo mokyklos išėjė."

O prieš tai dar, nebe K. Stašiu, bet klausytojams ir skaitytojams dr. A. tą posakį štai kaip išarvoja:

"Per kaunišką administraciją Vilniuje visu griežtumu reikišesi profesoriaus Biržiškos metų metais propaguojamas ir puoselėjamas fanatiškas antilenkiškas Vilniaus vadavimo nacionalizmas, kurio tuo metu niekas negalėjo pakeisti".

Taigi kitur kaltindamas mane "megalomanija", čia dr. A.

pakelia mane jau vyriausiu Lietuvos administracinės politikos įkvėpėju. "Megalomanui" tas turėtų patikti, bet juo nebūdamas, dr. A. skiriamas man visuomeninio ir be maž valstybinio vaidmens neprisiimu kaip tikrai mano ne užtarnauto.

1) VVS-je tebuvo vienas iš daugelio jos veikėjų, ne pirmas, tik laisvai, demokratiškai pirmininku renkamas, bet nei VVS-inei nei platesnei visuomenei jokios savos krypties neprimesdavau; tepasiliekant man kad ir ne ancevičienės linijos socialdemokratu, gal tuo mano vevesinė veikla kiek ir atsirūgdavo, ką dr. A. būtų pastebėjęs, jei būtų rimtesnis socialdemokratas.

2) Pats iš lenkystės išniręs ir tuo susilaukęs iš smarkesnių lenkų renegato vardo, vis dėlto neikau jai svetimas (kiek dar tebeturiu "lenkiškos" giminės!) ir ne vien Vilniaus reikalui, bet ir iš platesnio "pogrindžio", ne tiek su simpatija, kiek su nuosirdžia užuojauta, sekiau ir tebeseku lenkų kelius, kurkas man artimesnių negu prūsokų ar maskolių, ir tik vilnietiškoje savo veikloje nuoširdžiau suėjau iš pradžių su gudais, o paskiau ir su ukrainiečiais. Čia kitų savo tautiečių ir lenkininku būdavau vadinamas. Tad "fanatiško antilenkiškumo" manyje nei kiek nebuvo ir niekam to nei tiekiau nei teikiau. O ir palankių man ir net bičiulių lenkų turėjau ir tebeturiu.

3) VVS savo leidiniuose ir, svarbiausia, "Mūsų Vilniuje", radijo pranešimuose ir susirinkimuose labiausiai stengėsi atžymėti antilietuviškus Vilniaus lenkų administracijos, lenkiškų organizacijų ir paskirų lenkų veikėjų žygius arba pasisakymus, ir čia K. Stašys ir stašininkai buvo mums reikšmingi talkininkai ir patarėjai, kad ir neeidami "biržiškinės mokyklos".

4) Tekdavo mums ir pasiklysti, ypač kartais nevykusiai painformuotiems, o nevienas vevesas gal ir "nacionalistiškai" ką drebtelėjo. Tekdavo ir nuo vieno kito nevykusio žygio susilaikyti, kaip tad vyksta masinėje organizacijoje. Tačiau kurie gi VVS leidiniai ar straipsniai (jų tarpe ir mano) bus "nacionalistiškai" antilenkiški?

5) Ne VVS teikė 1939-1940 m. (žinoma ir anksčiau — Bocianskio laikais, bet ir dar anksčiau) Vilniaus lietuvių įstaiogoms ir Vilniaus lietuvių visuomenei "antilenkiškumo", tik savo pasaliniu arba net ir atviru antilietuvišku veikimu minėtosios lenkų įstaiogoms ir organizacijos, jų pareigūnai, ekspareigūnai ir veikėjai. Keista, kad mirusiųjų lietuvių burnomis peikdamas VVS ir kitų lietuvių "antilenkiškumą", dr. A. nei žodeliu neužsiminė, kad ir vaivados Bocianskio ir jo "scisle tajny memorja'to", kurių tikresnis bus vilniečių "antilenkinimo" nuopelnas negu VVS ar kad ir mano.

6) VVS niekadose neveikė Varšuvos užgriebtame Lietuvoje plote, tad ir Vilniaus krašte. "Mūsų Vilnius", žinoma, negalėjo būti ten platinamas, o su 1938 m. pabaiga buvo ir užmigdytas. Karštesnis Vilniaus lietuvių jaunimas ne tik ėmė "skotais" vadinti atsistčius iš Kauno pareigūnus (jau tik ne dėl jų "antilenkiškumo"), bet ir reikalavo reikalavo griežtesnių žygių prieš Vilniaus lenkų "antilietuvių", ir netrūko to jaunimo įvairiuose savarankiškuose "antilenkiškuose" žygiuose ir žygiuose. Kieno čia įtaka: VVS ar ilgametės Vilniaus lenkų politikos lietuvių

atžvilgiu? 7) VVS svariai ir reikšmingai atliko darbą, kuriam buvo pasiūkyrusi: išlaikyti lietuvių tautoje istorinę ir tautinę Vilniaus, kaip Lietuvos sostinės, idėją, vengiant kištis į valstybinius ar kad ir tik į administracinius reikalus. To antilietuviški lenkų politikai negalėjo pakelti ir sąmoningai iškreipdavo savo visuomenei VVS veikimo prasmę ir kryptį. Tuo atžvilgiu nesvetimas jiems ir dr. Pr. Ancevičius.

1960.10.3-6

Pasveikink savo draugus per "Naujienas"

ATVERKITE ŠIRDĮ, JIEMS REIKALINGA

JŪSŲ P A G A L B A !

Komunistinės Kinijos pabėgėliai, 109 Seminarijos mokiniai reikalingi pagalbos! Maisto, rūbų. Bent vienam padėkite mokyti. Vienam mėnesiui siųskite \$45 adresu: Rev. John B. Palm, S. J. AMERICAN JESUITS IN CHINA 1618 SHADYSIDE ROAD BALTIMORE 18, MARYLAND.

Prieš siųsdami

DOVANŲ SIUNTINIUS Į SSSR

per kurią nors firmą,

Pasiklauskite patys savęs

apie sekančius dalykus:

1. Ar firma patikima?
2. Ar ji tai įrodė?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja ir išsiunčia siuntinius ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ji varo biznį ilgiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji oficialiai ĮGALIOTA?

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIP, jei Jūs siųsite dovanų siuntinius per bet kurią

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

SKYRIŲ

716 Walnut Street PHILADELPHIA 6, PA. Walnut 5-3455	1991 Broadway NEW YORK 23, N. Y. LYceum 5-0900	263 Market Street NEWARK 2, N. J. MARket 3-1968
4102 Archer Ave. CHICAGO 32, ILL. FRontier 6-6399	6446 Michigan Ave. DETROIT 10, MICH. TASHmoo 5-7560	390 W. Broadway S. BOSTON 27, MASS. ANDrew 8-8764
1313 Addison Road Cor. Superior & 71 St. CLEVELAND 3, OHIO UTah 1-0807	683 Hudson Ave. ROCHESTER 21, N. Y. BAker 5-5923	346 Third Ave. PITTSBURGH 22, PA. GRant 1-3712
851 Hollins Street, 979 So. Broad Street, 174 Tilghman Street, 202 Second Street,	BALTIMORE 1, MARYLAND. MUBerry 5-5787 TRENTON, N. J., EXport 4-8085 ALLENTOWN, PENNA. HENlock 5-2069 LAKEWOOD, N. J., FOXcroft 3-6621	

Greit atgabenkite savo siuntinius PAS mus, ir mes greit IŠSIŪSIME juos!

KALĖDOS IR NAUJI METAI ARTĖJA

SIŪSK DRABUŽIŲ DOVANŲ SIUNTINIUS SAVO DRAUGAMS IR GIMINĖMS. — SIŪSK DABAR — SIŪSK PER

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

LICENSED BY INTOURIST

Kiekvienas siuntinys apdraustas. Pristatymas garantuotas. Gavėjas nieko nemoka.

Visuose mūsų skyriuose didelis rudens ir žiemos metų reikmenų pasirinkimas žemomis kainomis.

Ateikite į jums artimiausią mūsų skyrių — gausite pilnas Informacijas. Mūsų Skyriai:

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 7, N. Y.	600 Sutter Ave.	Tel. DI 5-8808
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel. MU 4-4619
VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Bldg)	
LAKEWOOD, N. J.	126 4th Street	Tel. FO 3-8569
NEW HAVEN, Conn.	6 Day Street	Tel. LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel. HU 1-2750
CLEVELAND 13, Ohio	2683 W. 14th Street	Tel. TO 1-1068
WORCESTER, Mass.	174 Millbury Street	Tel. SW 8-2888
HAMTRAMCK, Mich.	9350 Jos. Campau	Tel. TR 3-1666
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Av.	Tel. BR 8-6966
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel. FI 6-1571
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel. BI 3-1797
PHILADELPHIA 41, Pa.	4925 Old York Rd.	Tel. DA 4-4401
SPRINGFIELD, Mass.	220 Worthington St.	Tel. RE 2-7163
WATERBURY, Conn.	6 John St.	Tel. PL 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich.	414 Scribner Ave., N.W.	Tel. GL 8-2256
DETROIT, Mich.	7300 Michigan Ave.	Tel. VI 1-5355
PASSAIC, New Jersey	211 Monroe Street	Tel. PR 3-0979

Vineland, N. J. skyrius atidarytas tik penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavoliene
Medžiagą siūsti: 5635 W. 22nd Pl., Cicero 50, Ill.

3 METAI

NR. 30 (107)

LEONAS SABALIŪNAS

Mūsų atsakomybė laisvės kovoje

Viena tauta, nedali...

I tužusių totalitaristų sąmokslo triumfas sunaikino iš šimtmečio priešpaudos prisikėlusią Lietuvą. Didelė lietuvių dauguma liko pavergtoje tėvynėje, o mažuma atsidūrė įvairiuose laisvuose kraštuose. Tokia nelauktai supastovėjusi padėtis, už laisvę ir nepriklausomybę mūsų žmonių padarytos aukos, ir lietuvių sąmonės žalojimas verčia mus susirūpinti lietuvių tautos, kaip etninio junginio, aspiracijų tęstinumu.

Todėl šiandien, Lietuvos nelaimės dvidešimtmety, dėdami naujų vilčių įjungt savo individualų angažementą vienon sutartinių pastangų visumon, mes jungiamės prie tų, kurie prieš mus teigė ir po mūsų kartos, kad tie, kurie save laiko lietuviais, nežiūrint kur jie bebūtų, yra vienos ir nedalios lietuvių tautos nariai; o tie, kurie svetur, tą garbę turi tol, kol jos sąmoningai neatsisako.

Pripažindami, kad daugiausiai tautų sistema normaliais atvejais gali suteikti ir suteikia vienos tautybės žmogui laisvę ir galimybę tapti kitos tautybės nariu, mes tariame, kad pasinaudojimas šia teise lietuvių tautos nelaimės metu yra pasinaudojimas išdaviko teise.

Nevilties įtakoj atsidūrusiems benamiams, šiandien pamėgusiems skrodinėti lietuviybę, mes siūlome turėti kantrybės ir savigarbos — tol kol reikia, tiek kiek reikia. O priedo būtų pravartu reikarčiais trūkumų paieškot ne nieko dėtoj lietuviybėj, o savyje. Nes yra visiškai įmanoma be didelių pastangų tapti tokio menkadvasiu, kūr savo gyvenimu — pavardžių nulietuvinimu, kalbos sulikvidavimu, lietuvių autorių sėkmingu apėjimu, veiklos sutelevizinimu, ir kitokiomis autentiškomis priemonėmis — išduotų, ką pilys per amžius gynė, dėl ko žemė tiek ašarų prigėrė, dėl ko kraujas nemunais tekėjo.

Norim teisės gyventi

Tie, kurie besiantinančios grėsmės akivaizdoj antrojo pasaulinio karo pabaigoj paliko savo kraštą, žinojo, kad prieš sugrįžimą lydi visiškas žmogaus teisių paneigimas, net pačios pirminės — teisės gyventi. Tos teisės paneigimas buvo ir tebėra ta ir vienintelė priežastis, kuri pasitraukimą paskatino ir pateisino. To neuž-

miršdami, mes laikome šventa garbe ir nacionalisto nuoseklumo reikalavimu pasižadėjimą sugrįžti ten, iš kur atėjome, kada galingieji ateiviai pasieks tokį civilizacijos laipsnį, kuris pagerbs pačias natūraliąsias žmogaus teises. Iš to seka, kad mes turime nuolat budėti, kad antraeilės priežastys neprailgintų mūsų prieglaudos užsieniuose.

Čia gyvenančiųjų vedamo pasipriešinimo tikslingumas skatina mus kaip galima pilniau suprasti grėsmės pobūdį. Ne komunizmas, kaip toks, ir ne Rusijos imperializmas, kaip toks, o jų abiejų jungties unikumas Sovietų Sąjungos pavaldale — tas tikėjimo ir prievartos monolitas — yra ta jėga, kuri vakar užgniauzė žmoniškumą Lietuvoj, o šiandien kėsinaisi padaryti tą patį ten, kur žmonės juo dar besidžiaugtų.

Išblaškytieji lietuviai, kurie niekada nesiliovė siekti laisvės — ką liudija 1941 metų sukilimas, 1944-52 metų partizaninis karas, 1956 metų demonstracijos Lietuvoje ir du dešimtmečiu užsitęsusių veiksmų virtinė užsieniuose — yra aplinkybių priversti savo pastangas organizuoti atsižvelgiant į vietines sąlygas ir vadovautis vietinė išmintim. Todėl, nesąlyginiai pasiduodami realybės reikalavimams, drįstame priminti, kad šiandien siekti lietuvių tautos išsilaisvinimo pastangų visumos organizavimo ir vadovavimo monopolio būtų nerealu ir pretenzinga. Ne mums, gyvenantiems už tėvynės ribų, sugestionuoti vienokią ar kitokią laikyseną Lietuvoje; nenamiškiams nurodinti kelius tiems, kurie laisvę. Tą daryti ir to siekti draudžia jau vien reikiamų ryšių stoka.

Tiek vienas, tiek antras būdas dabartinėse sąlygose reikėtų neišvengiamą prasilinkimą su išnaudojimu tų galimybių, kurias paprastai suteikia tikrovės pažinimas, ir padarymą klaidų, nuo kurių toks pažinimas apsaugo. Jei aplinkybės keistųsi ir išsilaisvinimo pastangų tekmėje atsirastų vienas lemtingas tautinių aspiracijų židinys, tada mūsų čia surašytas nusistatymas turėtų būti kaip galima greičiau iš naujo persvarstytas. Tačiau šiandien, kada okupacija neprileidžia tautinių aspiracijų atstovavimo pačioje Lietuvoje ir kada toki bandymai svetur vien tesukuba prarasti realybės pagrindą, mes tereiškiam viltį, kad tik bendras laisvo lietuvių tautos rytojaus siekimas derins mūsų

žingsnius kelyje į laisvą gyvenimą — tiek tų, kurie namuose už tą vienaip kovoja, tiek tų, kurie svetur to savaip siekia.

To tikėjimo pažeisti negalima

Pareikšdami savo bendruosius nusistatymus už tėvynės ribų esančių lietuvių viešosios veiklos srityje, mes nesąlyginai siekiame ir reikalaujame visų politinių pastangų vienybės, subordinuotos tiems, kurie ryšis remti lietuviškąją akciją. Mūsų įsitikinimu, nusiteikimų formolavimas, darbų programų išdirbimas, ir vadovybės parinkimas tarpgrupinių pasitarimų būdu pačiu geriausiu atveju tegali būti pateisintas tik laikino išimties stovio atveju. Toks stovis ir toks atvejis jau seniai praėjo.

Demokratinės brandos atstatui būtinas kursas — sugebėjimas išgyventi viešąjį gyvenimą, kaip dera laisvę atgavusiems žmonėms. Pirmiausia daugiau pamilusiems Europos kontinento širdžiai artimesnę tautos laisvės sąvoką, šiandien mums pravartu negražinamai ir nesąlyginai pasiskolinti anglosaksams būdingesnę individo laisvės sąvoką ir patirtį. Ten, kur yra viešaisiais reikalais besidominčių lietuvių būrelių, ten demokratija turėtų pražysti visam savo grožy. Nes ką žmonės išmoksta, prie ko pripranta, to, nežiūrint kur jie beatsidurtų, negreit pamiršta. To demokratinio tikėjimo pažeisti negalima niekam.

Už tėvynės ribų esančiuose keliuose lietuviškosios akcijos centruose politinių pastangų suderinimas vienon visuomenei atsakingon visumon yra mūsų pirmasis uždavinys. To reikalauja praktiškosios veiklos apimtys reikalavimai ir moralinės sankcijos reikalingumas. Lietuvija gi, pagaliau, turi stoti globalienu politikon, turi ruoštis didiems darbams. O tai reikia pradėti nuo pradžios — nuo laimėjimo pasitikėjimo tų, kurie bus mūsų užsimojimų atspara ir parama.

Australijoje, Pietų Amerikoje, Šiaurės Amerikoje, ir Europoje siūlome steigti tautinius komitetus, kurių pastangas derintų jų atstovų konferencijos. Nusilenkiant visuomenės reikalavimams, komitetų sudaryme siūlome garantuoti reprezentacijos minimumą tiems politinės veiklos židiniams, kurie tebedirba lietuviškąjį darbą, o pačių komitetų organizacijos pagrindų siekti tarpgrupinių susitarimų keliu. Atsakingosios vienybės laimėjimas yra, mūsų nuomone, būtina sąlyga realizuoti didžiajai lietuviškajai akcijai ir tiems keliems pradiniams pasiūlymams, kuriuos čia padarome.

Siūlome atieities užsimojimuose atkreipti tikrą dėmesį į visus lietuvius — tiek tėvynėje, tiek svetur — ir stengtis sužinoti jų rūpesčius ir lūkesčius. Kely į didžiuosius uždavinius teneskiria mūsų nei politiniai, nei ideologiniai, nei lokaliniai nuotoliai. Tie, kurie

mūsų laikmečio kovose neprarado žmoniškumo ir kurie tebesiekia gerovės sau ir savo kraštui, turėtų būti mūsų savitarpinės pagalbos ir solidarumo objektai.

Manome esant būtina įsteigti tokį tyrimų institutą, kuris būtų pajėgus a) leisti periodinius leidinius svetimomis kalbomis, b) išleisti knygų apie Lietuvą ar knygų, parašytų lietuvių rašytojų, c) rinkti, vertinti, ir skleisti informaciją apie padėtį Lietuvoje, d) finansiskai remti lietuvių humanitarinių mokslų daktarus ir daktarus-kandidatus, ir e) registruoti lietuviškojo gyvenimo apraiškas laisvajam pasauli.

Randame esant reikalinga įsteigti vasarines lituanistikos mokyklas Chicagoj ir New York, kurios įvairiose plotmėse dėstytų lietuvių kalbą, istoriją, literatūrą ir dailę, ir lietuvių politinę ir rezistencinę filosofiją.

Jaučiame esant tikslinga turėti paruoštą propagandos skyrių, kuris būtų pajėgus propaguoti mūsų nusistatymų tezes ar pademonstruoti laisvę esančių lietuvių valią reikiamu mastu.

Esame įsitikinę, kad naudinga pastoviai ir sąmoningai propaguoti laisvo Pabaltijo santarvę idėjiškai ir to — čia ir dabar — siekti praktiškai. Tam siūlome susitarti su atsakingais latvių ir estų vienetais, kad turėti reguliarius vadovaujančių organų pasitarimus ir bendrus propagandos skyrius.

Ir jaučiame pareigą burti visus santariečius ir šviesiečius steigiamon Politinēn Sekcijon — Santaros-Šviesos Federacijos įnašan lietuvių politikos gyvenime. Tuo pačiu kviečiame ir visą politiška sąmoningą jaunesniąją kartą jungtis su mumis ir šalia mūsų ton šimtmečius užtrukusiom mūsų žmonių vilčių, pastangų, ir aukų tėkmėn už tas teises, kurių siekia ir visa žmonija.

Tėkmės nepaiso užtvankų

Ši mūsų apžvalga ir kai kurių nusiteikimų deklaracija yra lydima tikėjimo, kad mes stovime prieš naują rytojų. Tautų išsilaisvinimo tėkmė kolonialistų nužemintųjų tarpe žada naują tarptautinės teisės ir moralės epochą. O tėkmės, kurios įgauna visuotinumą, nepaiso užtvary. Jų bėgimo neuztvenks nė geležinė uždanga.

Laisvėje esančiųjų politikos kelią įprasmina kova už realizavimą tautų apsisprendimo teisės — teisės visų tų, kurie pasiryžę jos siekti. Palaiminti Visuotinės Žmogaus Teisių Deklaracijos ir paskafinti mūsų tautos laisvės kovų tradicijos, mes šiandien turime budėti, kad vergija nebūt namuose pavadinta laisve, kad neapykanta neliktų palaikyta meile, kad, pagaliau, ilgoj nelaimėj atsidūrę žmonės neprarastų noro būti vėl laisvi. Savo kelyje į laisvę mes turėtume dėtis su tais, kurių aspiraci-

(Tęsinys: 7- pusl.)

Dr. Alexander Carolus Cursius

Lietuvis New Yorke įsteigė pirmąją mokyklą, lenkas — pirmąją karčiamą, bet lenkai savinasi abu...

Spalio 20 d. Neris International Trade Co patalpose įvyko New Yorko Lietuvių Prekybos Rūmų valdybos posėdis, kuriame dalyvavo Juozas Ginkus, dr. J. K. Valiūnas, An. Simutis, Mildred Mitchel ir J. Valaitis. Posėdžiui pirmininkavo dr. Valiūnas.

Tarpe eilės bėgamųjų reikalų ilgiau buvo svarstytas pirmojo New Yorko aukštesniosios mok. mokytojo dr. Kuršiaus (New Yorko miesto archyvuose užrašytas kaip Dr. Alexander Carolus Cursius ir Curtius, late professor in Lithuania) trijų šimtų metų nuo atvykimo sukakties atžymėjimas. Kaip žinoma, šis mūsų tautietis tuometinio New Yorko gubernatoriaus Petro Stuyvesant kviečiamas atvyko į New Yorką 1659 metais ir čia įsteigė pirmąją aukštesniąją mokyklą arba Latin school, kaip anais laikais vidurinės mokyklos buvo vadinamos. New Yorko Liet. Prekybos Rūmų pastangomis buvo surasta ir ta vieta, kur stovėjo specialiai mūsų tautiečio mokyklai pastatytas namas, būtent, šiaurinis Broad Street and Exchange Place kampas. Toje vietoje dabar stovi Empire Trust Co. dangoraižis. Buvo nutarta trijų šimtų metų sukaktį nuo dr. Kuršiaus atvykimo atžymėti prie namo prikabinant bronzinę lentą su atitinkamu įrašu. Pradėjus derybas su namų savininkais jų nusistatymas atrodė palankus ir jiems pristatytas lentos projektas aprobuotas:

"IN MEMORY OF
DR. ALEXANDER CAROLUS
CURTIUS, LITHUANIAN
NOBLEMAN AND
PROFESSOR, WHO UPON
INVITATION OF PETER
STUYVESANT CAME TO
NEW AMSTERDAM IN 1659
AND IN THE SAME YEAR
OPENED ON THIS SITE THE
FIRST LATIN SCHOOL IN
NEW YORK..."

Lenta jau buvo užsakyta ir pradėta ruošti prikabinimo iškilimams. Bet netikėtai namų savininkai susvyravo, o vėliau galutinai atsisakė duoti leidimą jai prikabinti. Atsisakymo priežastys ir dabar tebėra misterija. Ar jos turi ką bendro su faktu, kad šį mūsų tautiesį, nei iš šio nei iš to, pradėjo savintis lenkai, sunku būtų pasakyti. Vice Konsulas Simutis supažindino posėdžio dalyvius su lenkų spaudoje apie dr. Kuršių pasirodžiusiais straipsniais.

Beveik tuo metu kai dr. Kazickas, A. Simutis, dr. Valiūnas ir Gallshan vedė derybas su namų savininkais, Scranton, Pa., anglų kalba leidžiamo žurnalo The Polish American Journal 1959 m. spalio mėn. numeryje pasirodė E. L.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, NOVEMBER 5, 1960

Kowalczyk straipsnis su H. Archacki tapytu paveikslu, kaip esą dr. Kuršius galėjęs atrodyti. Ir ko tame straipsnyje neprirašyta! 1659 metų birželio m. gale į New Yorką olandų laivu TROW atvykęs tulas dr. Alexander Carolus Curtius, lietuvis-lenkas profesorius (a Lithuanian-Polish professor), kuris olandų archyvuose buvęs užrašytas kaip Curšius, bet vėliau tas ištaisyta į Curtius. Pastaroji pavardė ir esanti tikroji jo pavardė, kuri galinti būt sulotyninta Kurt ar Kurtz pavardė, lenkų vokiečių kilmės asmens. Pagaliau jis galėjęs būti ir grynas lenkas bajoras Kurcz, kurios viena šaka esą nusikėlusi į Lietuvą. Taip sujaukęs faktus, Kowalczyk toliau jau fantazuoja apie dr. Kuršių kaip apie tikrą lenką, nežinodamas ar tyčia nutylėdamas faktą, kad prieš tris šimtus metų registruodamasis Olandijos Leiden universitete medicinos studijoms Kuršius pats save įrašydino kaip "nobilis lithuanus", vadinasi, lietuvis bajoras, kam patvirtinti New Yorko Liet. Prekybos Rūmai yra išsiryšinę ir to puslapio fotografinę nuotrauką. Kaip lietuvis bajoras dr. Kuršius tiek bendro su lenkais teturėjo, kiek kad Lietuva sudarė su Lenkija bendrą valstybę ir jis buvo tos valstybės pilietis, bet kad jis būtų buvęs lenkas ar lenkų kilmės, nėra ir mažiausio įrodymo. Tą veikiausia žino ir straipsnio autorius, nes su New Yorko archyvų šaltiniais apie dr. Kuršių atrodo neblogai susipažinęs. Duodamas savo fantazijai valią, Kowalczyk aprašinėja, kad esą šita "lenką profesorių" veikiausia laive su priderama pagarba pasitikęs pats gubernatorius Stuyvesant ir jau nuo 1640 metų New Yorke apsigyvenęs lenkas leitenantas Daniel Litcho (Liczko) su keliais kitais lenkais. Litcho buvęs tuometinio New Yorko (New Amsterdam) įtakingas pilietis, kuris 1648 metais patatęs ir laikęs pirmąją New Yorko karčiamą, Pragiedrinimui šio straipsnio sukeltai rūgščiai nuotaikai vienas valdybos narių juokais pasiūlė siekti su lenkais kompromiso

(Tęsinys 11-me pusl.)

Mūsų žingsniai

(Atkelta iš 7-to pusl.)

jos siekia to pačio — savarankiško gyvenimo. Nes šalia sąvųjų interesų svarbos mus lydi tikėjimas, kad vienu išsilavinimas yra kitiems viltis ir pagalba.

Praėjo dvidešimt metų nuo mus sukrėtusių įvykių. Praeity jų ir daugiau. Tik lietuvių vis bus kaip buvę. Ir jie tebesieks tų dalykų, kurių visi žmonės siekia. Ir, turbūt, tikės, kad tai, kas amžiais iškovota, nebus amžiams paneigta.

NORTH SIDE GRAPE DISTRIBUTORS
550 W. Kinzie Street (Kinzie & Jefferson), Chicago 10, Ill.
VYNUOGIŲ PIRKLIAI — MUSCATEL — ZINFANDEL
ALICANTE — CARIGNANE
Atdara šokiadieniais 7—5 val. ir sekmadieniais 7—2 val.
Telef. CANal 6-3230.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materioly.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Donald Petkus

Anthony Petkus

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345

TOwnhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

Mašinoms pastatyti aikštė.

Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimus 30 metų.

Mokykitės groti akordeonu

WILKINS MUZIKOS MOKYKLOJE

Roy Wilkins veltui mokins 6-ias savaites ir leis naudoti akordeoną.

6 privačios ½ valandos pamokos

6 privačios 1 valandos pamokos

6-ioms savaitėms muzikos reikmenys.

Name
Address
Age
Phone

Wilkins School of music

4853 MILWAUKEE AVENUE
MU 5-2100 — Chicago, Ill.

arba

3404 FULLERTON AVE. — Dept. N.
EW 4-4800.

Atsineškite arba atsiųskite šį kuponą be jokių išpareigojimų.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

JAU DABAR LAIKAS SIŪSTI SIUNTINIUS KALĖDOM

Mes turime sutartį su Inturistu nuo 1947 metų ir esame plačiai žinomi dėl puikaus patarnavimo.

Mūsų patarnavimo mokestis yra žemiausias
(nuo \$5.00 iki \$10.00)

ir per mus pasiųsti siuntiniai greičiausiai
pasiekia gavėjus.

CENTRAL PARCEL
SERVICE, INC.
220 So. STATE STREET
Chicago 4, Ill.
WAbash 2-9354

Reikalaukite mūsų naująjį katalogą bei muitų sąrašą

Mūsų klientai naudojami nemokamai vieta mašinai greta esančiame garaže

J. VLKS.

LIETUVOS ISTORIOGRAFIJA

7.

(Vokiečių ir sovietinė istoriografija)

Pasak V. T. Pašutos, vokiečių istoriografija, skirta Lietuvos valstybės įsikūrimo klausimui, palyginamai maža. Vokiečiams daugiau rūpėję Lietuvos ir Ordino tarpusaviai santykiai. Gi prūsams skirta istoriografija esanti tikrai gausi. Tarp tų darbų esą ir tikrai vertingų. Kai kurie tų veikalų skirti buvusiam prūsų socialiniam ir ūkiniam gyvenimui pažinti.

Vokiečių istorikas A. L. Schlozer bene pirmas pasisakė, kad kaip ir kitos tautos, taip ir lietuviai iki savos valstybės įsikūrimo buvo laukiniai, gyveno kaip žvėrys ir jų toji praeitis tinka pažinti tik gamtininkams. A. L. Schlozer'is rašė, kad rusų ir lenkų baimė privertė laukinius lietuvius susiburti ir jų vėlesnė valstybė buvo sudaryta jų kunigaikščių plėšikavimu. Anot V. T. Pašutos, ši vokiečio storiko pažinimą kai kuriems istorikams prigijo ir ją daug kas vienaip ar kitaip kartojo ir kartoja.

V. T. Pašuta išvardija vokiečių istoriografus, kurie rašė apie Lietuvos valstybės atsiradimą, ir jų veikalus sumini.

V. T. Pašuta pastebi, kad pažangieji ano mėjo istorikai bešaliau, pagrindinai tyrinėjo Lietuvos praeitį, jos valstybės atsiradimą bei jos kovas prieš vokiečių ordiną. Vokiečių filosofas J. G. Herder'is rašė, kad per ilgus metus ėjęs žiaurus karas iki galutinai buvo išnaikinti prūsai, o kuršiai ir latviai buvo priversti vergauti. Tokie ir kiti rašytojai paskatino arčiau pažinti ir lietuvių tautos praeitį. Ta pažintis pastūmėjo kai kuriuos poetus susidomėti lietuvių dainomis. Tarp tokių buvo ir poetas J. W. Goethe. O Adomas Mickevičius išsireiškęs, kad Lietuvos istorija esanti dėkinga poezijai medžiaga:

V. T. Pašuta teigia, kad iki sovietinės istoriografijos atsiradimo stigo jai istorinio tikslingumo pripažinimo ir todėl buvo nepažįstama ekonomikos pirmaujančios reikšmės istorijai ir kartu ekonomikos išjungimas iš politikos. Paneigimas visuomenė klasių buvimo ir priešklasinę santvarkoj negamėtiną genties, šeimos, bendrijos pažinimas bei paneigimas liandies masių vaidmens istorijoje sudarė pagrindų pernešy išskelti asmens-kunigaikščių, karo vadų vaidmenį.

Toliau V. T. Pašuta nurodo F. Engelso, Plechanovo, Lenino ir kitų aptartus istorijai metodus. Jis nusako, kas iš jų pagrįstai įrodė, jog Lietuvos valstybės susikūrimo pagrindiniu akstiniu buvo lietuvių tautoj prasidėjęs visuomeninis aižėjimas, kuris tiesiai vedė į feodalinę santvarką, kaip ir

seniau kitas tautas. Tuo keliu eidama, lietuvių tauta įsikūrė palyginamai centralizuotą savo valstybę. Kitos lietuvių kaimyninės tautos, aplinkybių verčiamos, pasirinko iš kelerių blogybių vieną iš geresnių ir įsijungė į Lietuvos bendrą valstybę. Tokios nuomonės buvęs ir istorikas C. V. Juškov. Bet esą ir tarp tokių pažiūrų ar įsitikinimų istorikų nesą bendros nuomonės apie Lietuvos valstybės atsiradimą. Tas klausimas dar svarstytinas.

Lietuvos praeičiai tiksliau pažinti esą paskutiniaisiais metais daug prisidėjusios įvairios archeologinės iškasenos, kartu ir tikslesnis feodalizmo santvarkos pažinimas. Toje srityje dabar dirbą Lietuvoj R. Kulikauskienė, P. Kulikauskas, A. Tautavičius, P. Tarasenko, P. Dundulienė. Lietuvos valstybės atsiradimo klausimą palengvino savo darbais K. Jačlonskis, D. Pochilevičius, J. Jurginis, M. Jučas, B. Dundulis ir kiti. Tais darbais yra paliesta XIV-XVI a. srūvenusi socialinė-ekonominė ir politinė evoliucija.

Tarp Lietuvos sovietinių istorikų savo darbais labiausiai pasižymėjo P. Pakarklis. Jis, rašydamas apie prūsus, išryškino iki tol buvusius prūsų istorijos falsifikatorius vokiečius. Tiems vokiečiams istorikams dalinę duoklę esą atidavę K. Būga, A. Salys ir kiti. P. Pakarklis sutelkęs daug medžiagos apie buvusią popiežių reakcinę vestą politiką kartu su ordinu Lietuvoj. P. Pakarklis išryškino ordino antinacionalinės ir jų grobuoniškos politikos esmę. Esą tai buvo visai naujos Lietuvos istoriografijai temos. J. Žiugžda, išsklęs reikalą peržiūrėti buvusias buržuazines nacionalistines pažiūras į Lietuvos praeitį. Išklęs reikalą pažinti, kokių turėta ūkinių, kultūrinių ir politinių ryšių praeityje tarp lietuvių ir rusų tautų ir koki indėlį įdėjo čia prūsai ir lietuviai, dalyvaudami laisvinimo karo žygiuose prieš vokiečių agresiją į Rytus. Esą, sovietinių istorikų bendromis pajėgomis buvo išleisti Ukrainos, Belorusijos,

UNITED PRESS - NAUJIENU Photo

Veverly Aadland, kuri buvo mirusio kino artisto Errol Flynn meilužė, pradėjo naują karjerą kaip dainininkė. Korespondentams ji pareiškė, jog ji tikisi, kad jos skandalinga praeitis bus užmiršta ir nuo dabar ji bus vertinama kaip dainininkė. Beverly yra tik 18 metų amžiaus.

Latvijos, Estijos ir Lietuvos TSR istorijos veikalai.

Čia tenka pastebėti, kad Lietuvos TSR istorija pasirodė vėliausiai. O Ukrainos TSR istorijos pirmoji laida buvo gerokai iškritikuota ir antroji laida pasirodė jau pataisyta. Mat, pirmoj laidoj buvo pastebėti palinkimai savarankiškai aiškinti Ukrainos praeitį, ją atjungtą nuo rusų istorijos. Čia gal išryškėja, kodėl Lietuvos TSR istorija išėjo persunkta rusofiliskumu ir kodėl savo laiku J. Žiugžda išklęs klausimą peržiūrėti "buržuazines-nacionalines" pažiūras į Lietuvos praeitį ir kodėl taip ilgai pavergtos Lietuvos mokyklos buvo paliktos be Lietuvos istorijos vadovėlio. Nėra jau taip lengvas darbas Lietuvos praeitį pažinti, žiūrint per rusų akinius.

V. T. Pašuta Lietuvos istoriografijos skyrių baigia tokia pasataba, kad jau daug istorijos mokslui yra sutelkta medžiagos ir todėl turima rimto pagrindo peržiūrėti Lietuvos valstybės įsikūrimo klausimą jį kitaip supratus. Girdi, tokio klausimo pastatymui pritarė ir

akademikas J. Žiugžda. Jį tą klausimą, jau ir nušvietė Lietuvos TRS istorijos kurse. Ir todėl V. T. Pašuta pasisako, kad ir ėmėsi Lietuvos istorijos įsikūrimo klausimą parodyti kitoj šviesoje. Juo labiau, kad tuo klausimu seniau rašyti jo darbai ir padaryti pranešimai autoritetingų istorikų tarpe nesusilaukė prieštaravimų.

V. T. Pašutos Lietuvos valstybės atsiradimo knygos trečioji dalis paskirta tam pačiam klausimo nušvietimui. Tos knygos pirmoji ir antroji dalis buvo skirta Lietuvos istorijos šaltiniams aptarti, apžvelgti Lietuvos istoriografiją, nurodant kas kitų ir sovietinių istorikų iki šiol buvo paskelbta.

Iš tos knygos 530 psl. Lietuvos valstybės atsiradimo klausimui skirta 173 psl. Pati senovės Lietuvos istorija kaip tokia, paliesta tiek, kiek ji padeda nušviesti patį Lietuvos valstybės atsiradimo klausimą. Ir visa baigiama žalgirio mūšio paminėjimu.

Lietuvos valstybės įsikūrimo klausimo nušvietimas baigiamas tokia išvada, kad narsus lietuvių tautos pasipriešinimas prieš XIII-XIV a. agresorius (pirmiausia prieš vokiečius) yra ryškus viduramžio tautų laisvinimosi tarpsnio puslapis. Toj kovoj lietuviai ir belorusai ėjo iš vien.

Užpuolimas ant Lietuvos buvo suorganizuotas kryžiuočių, reakcingiausios tada Europoj buvusios jėgos, popiežių kūrijos vedamos, padedant Vokietijos, Danijos, Lenkijos, čekijos ir vėliau Anglijos bei Prancūzijos vyriausybėms.

Lietuva, kovodama dėl savo nepriklausomybės, padėjo prūsams ir latviams (kuršams ir žemgaliams) atsispirti prieš agresorius.

Tuo pačiu laiku tolydžio tvirtėjo prielaida politiniai suartėti Lietuvos ir Lenkijos vyriausybės. Tai padėjo sėkmingai užbaigti lietuvių ir lenkų tautų kovas su vokiečių agresija.

Lietuvos istorijos įsikūrimo V. Pašutos knygos trečią dalį aptarsime kitą kartą.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO
DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BIČIULIS

PASINAUDOK PATIKIMU, KRUPŠČIU IR GREITU MŪSŲ FIRMOS PATARNAVIMU

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

Licensed by INTOURIST

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

LIETUVA, UKRAINA, BALTGUDIJA, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel.: CHelsea 3-2583

MŪSŲ SKYRIAI

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MArket 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWER 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. TL 1-1461

359 West Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
Tel. AN 8-5040.

11339 Jos. Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8378

1855 West 47th St.
CHICAGO 9, ILL.
FRontier 6-6755

3216 Sunset Blvd.,
LOS ANGELES 26, CALIF.
Tel. NOrmandy 5-9887

217 Hennepin Ave.
MINNEAPOLIS, MINN.
Tel. FEderal 2-4908

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 valandų ir adresatą pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Istaigose yra pirmos rūšies didelis pasirinkimas įvairių prekių. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informacijų apie naujas muitų normas ir patarnavimus.

AKIU, AUSU, NOSIES ir GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
 6322 SO. WESTERN AVENUE
 Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. is ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Seštadieniai nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
 Ofiso telefon.: PROspect 8-3229
 Rezid. telefon.: WAibrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 3148 WEST 63rd STREET
 Val: kas diena po pietu 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
 Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
 Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
 Inktų ir šlapimo takų chirurgija
 Tel.: PROspect 6-1795
 2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
 Oakley Medical Arts Bldg. arba
 434 Algona Ave., Elgin, Illinois
 Tel.: OWens 5-0533
 Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
 2434 WEST 71st STREET
 Ofisas: HEMlock 4-5849
 Rezidencija: HEMlock 4-2374
 OFISO VALANDOS:
 Pirmad., Ketvirt. ir Penktadieni nuo 1-4 ir 7-9, Antradien. nuo 1-5, Trečiad. ir Seštadieni tikrai susitarus.

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS
 Nervų-Smegėnų Ligos, Chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
 2300 W. 51st St.
 Valandos: Seštadien. susitarus, skambinti TIK Pirmad., Antradien., Ketvirt., Penkt. TIK nuo 2-4 ir 6-8 vak.: PR 6-1795, Rez. TREmont 9-5890

Ofiso telefon.: VIRginia 7-0036
 Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 Akušerija ir moterų ligos.
 4157 ARCHER AVENUE
 Ofiso valandos:
 Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Seštadieniai nuo 2 iki 4 po pietu. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 2454 WEST 71st STREET
 Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietu kasdien. Seštadieniai 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 3844 WEST 63rd STREET
 Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietu ir 6-8 vakaro. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
 Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
 Rezid. telefon.: GARDens 3-7278

Grovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIU LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
 Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
 2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 1407 So. 49th Court, Cicero
 Kasdien 10-12 ir 4-7 Treč. ir šeštadieni tik 10-12.

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
 Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Seštadieniai 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
 Jei neatsiliepiate laukite KEdzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
 4146 SO. ARCHER AVENUE
 Val.: kasdien po pietu nuo 12-3:00 Daily afternoons.
 Vakara: pirmad., antradien., ketv. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
 2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
 Val.: pirmad. ir ketvirtadien. 1-4 popiet, antradien. ir penktadien. 5-8 val. vak.

"NAUJIENOSE" gali rašyti kiekvienas ir apie viską.

Rezidencijos: PR 8-7001
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 VIDAUS LIGŲ SPEC.
 2454 WEST 71st STREET
 Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietu. Šeštad. nuo 9:00-2:00 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso telefon.: CLiffside 4-2896
 Rez. telefon. WAibrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
 Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 1724 West 47th STREET
 (kampus 47th ir S. Hermitage Ave.)
 Ofiso val.: nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 val. v. Seštadieniai nuo 2 iki 6 val. v., išskiriant sekmadienius.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
 Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
 Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
 OFISO val.: pirmad. 7-9 val. vakaro, antradien., trečiad. ir penktadien. 6-9 v. v. Seštadieniai 2-4 val. po pietu.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
 2458 WEST 71 STREET
 Ofiso telefon.: HEMlock 4-2123
 Rezid. telefon.: GIBson 8-6195
 Atostogose iki š. m. rugpjūčio 1 d.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 802 West 31st STREET
 (kampus Halsted ir 31-os gatvių)
 Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Seštadieniai 1-4 p. p. Trečiad. ir sekmadieniai uždaryta

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
 Aparatai - Protezai, Med. Bandžai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
 Val.: 9-4 ir 6-8. Seštadieniai 9-1
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB
 2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill
 Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
 4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
 Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus. Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

Dr. Kazimieras MICHEL
 Optometristas-Orthoptistas
 Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įdeda netikrą - artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja 39 metus. Kalba lietuviškai.
 4654 So. Ashland Ave. YA 7-6616.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
 25 metų patyrimas
 Tel.: YAards 7-1829
 Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
 Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
 756 WEST 35th STREET
 Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-2 val. po pietu. Arba pagal susitarimą.

CHICAGOS ŠVARIASIAUSIAS IR MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
 WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
 83rd and Willow Springs Road
 WILLOW SPRINGS, ILL.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
 Leidimai - Pilna apdrauda ŽEMA KAINA
R. SERENAS
 2047 W. 67th Pl. WAibrook 5-8063

REMKITE TUOS BIZNIERIUS, KURIE GARSINASI "NAUJIENOSE"

Phillips 66 Range & Furnace Oil.
 Prompt material deliveries.
RESIDENTIAL - COMMERCIAL INSTITUTIONAL.
 2519 W. 47th Street.
 LA 3-0363

JOUSMA FUEL & BUILDING MATERIAL
 Ready mixed concrete. Highest quality range & furnace oil. Radio dispatched trucks. We give TOP value stamps. For prompt service call PO 7-8370
5903 S. ARCHER AVE.
 (Corner Archer & Central).

BEAUTIFUL BUILT - IN CLOCKS
EASY INSTALLATION ... DO IT - YOURSELF
 Precision built, accurate, smartly - styled World famous, fully guaranteed, self-starting movement with sweep second hand. Face 11 inches in diameter. Available in genuine brass or in black finish. Full installation instructions included. Specify style and finish.
 Shipped post - paid - insured. Inclose check or money order. \$12.95. F. E. Tax Included. Box No. 96. Dept. A. F. **CRIFE TOOL MFG. CO.** OWOSSO, MICH.

NAUJAS SAVININKAS VADOVAUJA KEATING RX LABORATORIJAI
 6239 S. Kedzie
 Pilnas receptų išpildymas. Reikmenys liginio kambariui. Veltui pristatymas. Dėl skubaus patarnavimo kreiptis HEMlock 4-1607

LAWN LANES
 Ample free parking
16 BRUNSWICK FULLY AUTOMATIC LANES
 Cocktail Lounge & Service Bar - Snack Shop - Supervised playroom - free instruction. Womens open & league bowling. Ladies bowling schools forming to bowl at 9 A. M.-1 P. M. or 5 P. M. on the day of your choice.
 6750 S. Pulaski. - LU 2-2525.

DIANE'S SELF-SERVICE PRODUCE FARM
 8756 S. Stony Island Ave.
 We Deliver - RE 4-8863
 \$1.00 Minimum Order
 Open 24 hours Daily
FRESH DAILY FRUIT... VEGETABLES THE FRESHEST IN CHICAGO'S SOUTH SIDE

SLOAN'S DEPARTMENT STORE MOKINIŲ DRABUŽIŲ CENTRAS
 Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuosti už žemiausias kainas. Kalbam lietuviškai
 7042 SO. WESTERN AVE.
 Phone: PROspect 8-9210

MC NICOLAS PLBG. CO.
 Plumbing Contractors. Specializing in Remodeling, Hot Water Heaters - Flood Control. Licensed - Bonded - Insured. All work fully guaranteed
 Residential - Commercial - Institutional.
 6900 S. KEDVALE. LU 5-9066.

BEST BUY LIQUORS
 Imported & Domestic Name brand
WINES - LIQUORS - BEERS at cut rate prices.
 Catering to church & social affairs. We invite commercial accounts
 2857 W. 63rd St. - PR 8-9185

OLGA'S BEAUTY CRAFT
 Hi neighbor lets get acquainted special Tues. & Wed. Personal hair styled lasting permanent waves. \$7.50 why pay more complete.
 3512 W. 63rd PR 6-8045

Berg Moving and Appliance Delivery
 Express and Van Service
 5521 So. ASHLAND PR 7-8577.

9 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
 - SA1JRDAY, NOVEMBER 5, 1960

 complete \$5.95 up with Shampos - Hi style, Cut and Spray
 No appt. needed
CHARM BEAUTY NOOK
 1702 W. 47th Street
 Phone YA 7-3575
 Open Thurs. & Friday Evenings

D & C Appliance Co.
 TV - RADIO - ANTENAS Washers and Dryers Repair & Service
 Wringer Type and Automatic. Most makes & models. Also Vacuum Cleaners and Small Appliances
 6844 S. Racine Ave.
 VI 6-4981

NOW OPEN S AND S CYCLE SHOP REPAIRS
 3514 W. 111th St. - 1933 W. 127th St. Chicago, Ill. Blue Island, Ill.
 Featuring Ranger Bicycles new and used.
 Free pick up & delivery on all makes of Bike. Call GARDner 2-8976.

DAŽŲ SPARDAVIMAS
 Galonas \$1.00 pigiau visų rūšių dažų namų dažymui iš vidaus ir iš lauko. Dutch Boy - Glidden - Pratt - Lambert - Beny Moore - Satin Luminall - Staley Etc. 6323 S. Ashland Ave. Veltui pristatymas. RE 7-3746. Klauskite Mr. S. Lasuraitis

INVESTAVIMAS ATEICIAI
 Pirkite Calvary Temple Bonds PO 6% PALŪKANŲ \$1,000, \$500, \$250 ir \$100 Bonai Igis pilną vertę '62, '63 ir '64
 Prašykite veltui brošiūros.
 Rev. Jack West Dept. A. F. 501 S. Broadway Springfield, Mo.
 Prašau rašyti angliškai.

W. C. WADDELL COAL & OIL CO.
 Geros rūšies anglis ir pečiama alyva. Jei reikalingas greitas patarnavimas, skambinkite B. Černiauskui, VI 6-7670, Kalbame lietuviškai.
 8531 So. HALSTED ST.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
 Gifts for camera Fons. Authorized Dealer for Kodak, Ansco, Leica, Bolex, Revere and Bell & Howell.
 3314 W. 63rd St. PROspect 6-8998.

DeLuxe Food Shop
 Featuring Dressel's Cakes, Baked and Polish Hams
 Homemade Potato Salad
 6218 S. Western PR 6-4114

GATEWAY PLUMBING CO.
 Plumbing Contractors
 Specializing in sewers, piping, flooded basements, remodeling & repairs. All work guaranteed.
 Residential - Commercial - Institutional.
 Licensed, bonded - Insured.
 8444 S. Kedzie. - RE 7-5200

 Help Keep Our Economy Strong
BUY U. S. SAVINGS BONDS

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Dail. J. Pautieniaus 60 metų sukaktuvinė paroda

Šį vakarą 6 val. atidaroma Č. Galerijoje

Kodėl žmogus dirba, kuria ir galvoja? Prisimena vienas gražus rudens rytas Sandūnuose, kai sodely susirinko būrelis žmonių pasigėrėti spalvingais medžių lapais. Tada trys senyvi vyrai sėdėjo ant suoločio, savo lazdas į žemę įrėmę. Jie kalbasi, o aš piešiu sodelio klevus, fotografai "šauda" aparatais medžius, kartu ir mane, o smalsuoliai, apstoję, klausinėja: kaip ilgai trunka nupiešti? Kiek už jį gausi? ir t.t. Iš materialistinės visuomenės lūpų pirmas klausimas, "kiek gausi"? Buvęs universiteto profesorius (iš jų pokalbio sužinojau) sako: "It is a physical forces of human life". Toliau jisai tęsia: "Vienas dirba tepuku, antrasis — foto aparatu, o trečias — paišeliu. Kuris jų geresnis, aš nežinau, bet kad jie dirba, tai gerai."

Šia proga norėtusi keletą žodžių tarti apie dail. Juozo Pautieniaus tapybą ir apskritai jo 60 metų amžiaus atžymėjimui surengtą parodą. Turint galvoje aukščiau minėtus žodžius, kodėl žmogus kuria, dirba, atsiranda teigiamų ir neigiamų reiškinių, bet šiuo atveju mus liečia teptukas. Menas juk yra gajus, jautrus ir amžinai jaunas, ir gyvenimo raidoje keičiasi. Kas vakar buvo pasiekta, to negana, nes rytoj atsiranda naujos idėjos, naujas skonis ir naujas ieškojimas — vis tos pačios tiesos, tobulumo, tam tikro atgimimo, tam tikrų vertybių. Menas yra lyg šaltinio vanduo, kuris neturi nei galo, nei melo.

Dailininkas visų pirma siekia meninės bei estetiškos išraiškos, išsako savo išjautimus, savo pasaulėvaizdį, net negalvojant, kad tema ar siužetas vaidintų svarbų vaidmenį. Dail. J. Pautienius kryžių nestato svetimuos laukuos, kaip anksčiau pas mūsų dailininkus buvo priimta. J.P. savo pastangomis daro pažangą studijuodamas didžiulius dailininkus. Jis sako: "Yra mano šimtai valandų praleista muziejuose, atseit, Metropolitan, Museum of Modern Art, Gugenheim, Toronte, Bostone, Detroite ir kt. Matai, ko galima pasimokyti, randi kas tam ar kitam kūrinyje yra gero, tiksliai tada galima spręsti apie savo pajėgumą arba silpnumą, nes muziejuose galima daug išmokyti."

Yra faktas, kad dail. Pautienius jau nebe tas, koks buvo prieš dešimtą metų. Jis at-

sikratė smulkios "mozaikinės" tapybos, kada dideliais luitais gramduku krovė dažus ant drobės, sunkiai apvaldydamas formą. Šiandien jisai nuosirdžiai ieško konkretesnių formų, spalvinio apipavidalinimo, šviežio kolorito, kas rodo rimto tapytojo pažangą. Jisai turi labai jautrų impulsą menui, gal dėlto neseka gamtos akiai. Iš provizorinio eskyzo (kaip pas jį yra priimta) bando išvystyti daiktus supančias formas ir kartu jaučia, kaip į tuos daiktus įsijungia spalvų simfonija. Tada junti ritmą, grožį, aukščiau visko. Yra tokių darbų, kur autorius įdėjo 100 valandų. Laikas, žinoma, čia nevaidina svarbaus vaidmens. Menas ne laiku saikuojamas. Pav. vienas mano draugas tris vasaras išsėdėjo sodely, o paveikslą pardavė už 60 dol.

Reikia manyti, kad J. Pautienius jau pasiekė aukščiausio laipsnio, bet dar nereikia, kad jau reikėtų padėti tašką. Žmogus, sulaukęs 60 metų ir padaręs beveik fenomenišką pažangą po 25 metų pertraukos nuo to laiko, kai mokėsi Kauno Meno mokykloje, bene prof. J. Vienožinskio ir trumpą laiką prof. Ad. Varno tapybos studijose. Tiesa, per Vienožinskį Pautienius pamėgo Cezanną ir iš jo daug pasimokė, bet jo kūryboje nieko cezaniško lyg nebūtų, nebent tiksliai iš tolo kai kuriais atvejais. Pautieniusi kieno nors įtakas būtų netikslu prikišti.

Murinas ir Pautienius pažan-

Dail. J. Pautieniaus autoportretas

gos lenktynėse paskutiniaisiais metais smarkiai pasivare. Juodu eina skirtingais keliais, tačiau abudu linksta prie spalvinio ekspresionizmo, atsieit, spalvinės dinamikos. Pautieniaus metodas yra toks, kad kartą padėjęs spalvos dėmę, jos neliečia, bet derina prie jos kitą spalvą, kad spalvos išliktų gyvos, kaip paletėje, kad nedingtų jų dinamiška pajėga, būtų švari, tyra gama ir aiškus sąskambis visame spalvų intensyvume. Pautienius sako: "Lenkiu galvą Cezannui dėl jo tyrų spalvų, kad jisai parodė, kaip reikia tapyti". Pautieniaus koloritas yra linksmas, nuotaikingas, bet tamsioje gamose jisai mažiau sėkmingas, nes ši skalė reikalinga tam tikro priėjimo priešingos gamos išvystymui, kur spalvingumo pajėga žymiai sumažėja.

"Auksinis ruduo". Čia mažiausias spalvos faškelis papildoma vienas kitą, sudaro spalvų

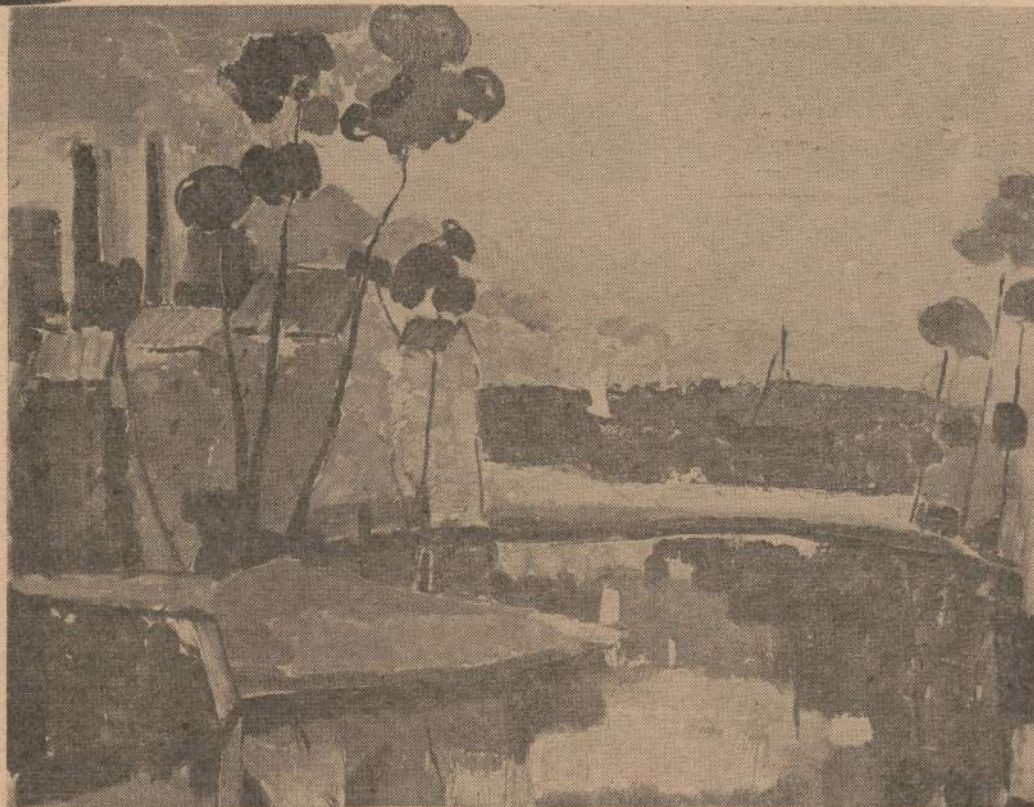
niuansus ir ritmą, turtingas tonas ima vis naują gaidą, nėra disonansų. Clevelando didmiesčio gamtovaizdžiai — gėlynas ir kt. puikiai atlikti pastelinės spalvos efektais, atrodo, kaip eskyzai, tačiau yra pilnai išbaigti. "Sodas" — meniškai išspręsta medžių forma, jautriai ir laisvai apipavidalintos plokštumos, reiškia didelį laimėjimą technikos požiūriu. Keli naturmortai (piršto ir gramduko priemone atlikti) labai lengvai ir gyvai.

Autorius išstato 30 naujų darbų, kurių tarpe yra 7 naturmortai (3 gėlių, 4 vaisių), 3 portretai ir 2 figūrines kompozicijas. Jo naujieji darbai atlikti bene nepilnai dviejų metų laikotarpy. Apie 10 kūrinių iš senesnių laikų.

Apleisdamas dailininko ateljer paklausiau:

— Kas Jums, mielas kolega, arčiau prie širdies, atsieit, koks dailės žanras?

(Tęsinys 11-me psl.)

Dail. P. Pautienius

"UOSTE"

MENO ŽINIOS

(Tęsinys iš 10-to pusl.)

— Peisažas, — greit atsako.
— Tikrai? O ką ateityje planuojate kurti?

— Matote, — sako jis. — Žadu eiti prie figūrinės tapybos, teisingiau, kompozicijų, tuo pačiu kartu ir prie didesnio formato.

— Rodosi, Jums gerai sekasi peisažas? Kam keisti?

— Mat, aš toks nenuorama, kad vis keičiuosi. Net gamtovaizdis pas mane nebe toks, koks buvo anksčiau.

— Sveikinu Jus ir linkiu sveikatos kurti.

— Na tai, kolega, pasimatsime mano parodoje.

M. Šileikis

Lietuviai kitataučių meno parodoje

Praejusį sekmadienį Conrad Hilton viešbučio patalpose buvo atidaryta Illinojaus dailininkų sąjungos rudeninė meno paroda, kurioje dalyvauja lietuviai dailininkai: A. Skupas, J. Pautienius, M. Šileikis, J. Tričys ir Vl. Vaičaitis. Visi jie išstatė neblogus kūrinius. Viso parodoje yra 90 darbų, kurių tarpe labai geros akvarelės ir aliejinės tapybos. Dail. M. Šileikis programos metu padarė pranešimą apie Čiurlionio Galeriją ir pakvietė dalyvius atsilankyti dail. J. Pautieniaus parodon šį šeštadienį, kuris yra šios organizacijos narys.

Paroda baigsis 1961 m. vasario mėnesį.

Dail. Jonas Tričys laimėjo \$50 premiją Bureau of Engravers Professional Division parodoje Minneapolis, Minn. Premija buvo skirta natūrmortų žanrui. Už geriausį natūrmortą "Zaislai" premiją laimėjo mūsų tautietis Tričys. Dail. Tričys prieš keletą metų mokėsi Art Instruction, Inc. mokykloje Minneapolisje. Tričys dabar gyvena Chicagoje ir dirba kaip graviruotojas specialistas ir apskritai tapytojas bei teatro dekoratorius.

GAMTA

Vienas italų architektas pasakė: "Gamta duoda medžiagą, žmogus duoda formą". Medžiaga gamtoje yra labai gausi, neribota ir įvairi. Ir menininkas ir kiekvienas žmogus gamtoje gali rasti grožio įvairiais laikais, įvairiose vietose, ir vis skirtingų vaizdų. Gamta yra gyva, kvėpuojanti, judanti, dažnai stebinanti, maloni arba žiauri savo organizacijoje buityje. Jokia fotografija negali gamtos pakelti į meno aukštumas dėl to, kad foto aparatas neturi nei sielos, nei asmenybės, nei minties.

Giotto yra laikomas florenciečių meno mokyklos tėvu ir faktiškai viso Italijos renesanso pradininku. Teigiama, kad graikų klasika po Romos imperijos sugriuvimo, italams nedarė didelės įtakos.

Mirė dail. J. Šileika

Pranešama, kad Kaune mirė dail. Jonas Šileika, ilgametis Kauno meno mokyklos mokytojas. Paskutiniu laiku jis sirgo ir buvo paralyzuotas.

Patyrimas niekad žmogaus nenuskriaudžia. Tikrai žmogaus sprendimai dažnai būna klaidingi.

Leonardo da Vinči

Tas žmogus yra neturtingiausias, kuris daugiausia nori turėti.

Leonardo da Vinči

Lodovico Sforza, Milano kunigaikštis, kuriam Leonardo da Vinči, didysis Italijos renesanso menininkas, inžinierius dirbo, buvo didelis inteligentų rėmėjas, bet kartu ir despotas.

Kuo senovės graikams buvo Praksitelis ir Skopas, tuo italams buvo Giotto ir Masaccio. "auksinio" renesanso pradininkai, iš kurių mokėsi Leonardo da Vinči, Rafaelis ir kt.

DR. ALEXANDER

(Atkelta iš 7-to psl.)

draugiškų derybų keliu: lietuviai sutinkame, kad lenkas Litscho įsteigė New Yorke pirmąją Karčiamą, bet tegu jie nesisavina lietuvio, kuris davė New Yorkui pirmąją aukštesnę mokyklą... Tokiom derybom įgalioji specialiai draugiškų politinių lietuvių-lenkų santykių propaguotojus.

Lyg tai to būtų negana, tu-las Jozef Dubicki net dviem alvejais New Yorke lenkų dienraštyje "Nowy Swiat" (šių metų sausio 20 ir liepos 29 d. numeryje) rašo apie dr. Kuršių kaip apie pirmą New Yorke mokytoją lenkų: "...? Byl nim doktor Aleksander Karol Kurcysz (Curtius), Polak, prof. Uniwersytetu Wilenskiego", nors jį lenku vadinti, kaip minėta, nėra jokio pagrindo. Beje, liepos 29 d. "Nowy Swiat" numeryje Dubicki dr. Kuršių pakrikštijo į "Curtius Kurzewski". Nuodugniai klausimą apsvarsėiusi valdyba nutarė ir toliau dėti pastangas, kad pirmojo New Yorke mokytojo, lietuvio dr. Kuršiaus atminimas vienu ar kitu būdu būtų atžymėtas. Pradėjus lenkams šį mūsų tautietį savintis, reikalas gerokai susikomplicavo — dr. Kuršius pasidarė ginčų objektu.

Paviešėjus, kad artimiausiu laiku dr. Vallūnas išvyksta į Australiją, jis buvo valdybos įgaliojamas lietuvių kolonijose, kurių tikisi kelias aplankyti, atstovauti ir kalbėti New Yorke Lietuvių Prekybos Rūmų vardu. Grįžęs iš kelionės dr. Vallūnas įsipareigojo sausio mėnesį Rūmų susirinkime padaryti išsamų pranešimą.

Nauju N. Y. Liet. Prekybos Rūmų nariu priimtas dr. Vytautas Banelis.

D. Alyvis

VISUOMENĖS MOKSLU, MENO IR LITERATūros ŽURNALAS

DARBAS

kritiškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir visos pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provincialistą tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežią žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

DARBO KAINA YRA TOKIA:

\$3.00 metams, \$2.00 studentams, paskiras numeris \$1.00

APLANKYKITE SAVO TĖVYNĖ!

Vykite patogiai ir komfortiškai žinomu

M.S. BATORY

Gdynia America Line laivu, iš Kanados uostų iki Gdynios Baltijos pakraštyje (Lenkijoje), ir iš ten traukiniu arba automobiliu į visas Rytų Europos dalis.

Batory — tai modernus, be dėmės švarus laivas, su nepaprastai gražiai išpuoštais svečių kambariais ir patogiomis erdvėmis kalbomis. Jūs pasidžiaugsite šiltu draugiškumu, tradiciniai puikiais valgiais ir mandagiu patarnavimu, siekiančiu patenkinti keleivius ir jiems padėti.

Iškilminga švenčių kelionė Iš Quebec'o — Gruodžio 7

LAIVŲ TVARKARAŠTIS 1961 METAMS:

Iš Montrealio — Bal. 13, Geg. 17, Birž. 13, Liep. 11, Rugs. 10, Rugs. 8, Spal. 6, Lapkr. 7, iš Quebec — Gruodžio 5.

275 svarų bagažas asmeniui NEMOKAMAI.

Dėl rezervavimo ir informacijų pasitarkite su savo vietiniu kelionių agentu arba

GDYNIA AMERICA LINE

192 BAY STREET

TORONTO, CANADA

7% PELNO FIRST BAPTIST CHURCH

Laplace, La.

(Broadway bažnyčios bonų planas)

IGYJA PILNĄ VERTĘ PO 14-KOS METŲ.

BONŲ VERTĖ: \$250; \$500 IR \$1.000.

Iždininkas ir Mokesčių Rinkėjas

BANK OF ST. JOHN Reserve, La.

Dėl smulkesnių informacijų rašykite arba skambinkite.
Kun. Ralph Webber, Laplace, La. Telef. 6219 arba 6012

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus ar šilpą ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jį parūpintų jums polišą per mūsų kompaniją. Nelaimel išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

*Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters.

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS-1042

Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Ungurys

Ejau į redakciją. Greta cyp-
telėjo stabdžiai, čiūžtelėjo pa-
dangos ir trakstelėjo durelės. Iš
"Volgos" nužengė į žemę žmo-
gus. Išvydau seniai matytą pi-
lietį, su kuriuo kadais vienam
suole sėdėjau, a-b-c mokiausi.

— Labutis! — teikėsi jis pa-
sveikinti mane.

— Labas, — atsakiau "Vol-
gai" ir jos savininkui prideran-
čia pagarba.

— Kaip gyveni? Tai, girdė-
jau, rašinėji?

— Rašinėju.

— Kiek užkai per mėnesį?

— Kaip kada...

— Du gabalai išeina?

— Ne-e...

— Kvailas tu, brole, kaip
matau. Mesk tuos savo rašinė-
jimus ir atvažiuok pas mane
sandėlininku. Manąjį patupdė.

— Ir mane patupdys?

— Jei durnas būsi — patup-
dys.

— Tai ko man važinėti pas
tave?

— Bent pagyventum, kaip
žmogus. Jei ir tuptum kada —
iššėjęs iki grabo lentos turėtum
ir dar vaikams liktų.

— ?

— Namą užrašytum uošvės
vardu, mašiną — žmonos, vieną
taupomą knygele — dieduko,
antrą — bobotės intencija..

— Kur gi tu pagaliau dirbi?

— Kombinaciniėje kooperaci-
joje.

— Nesuprantu.

— Užtat ir nupiepes visai, kad
nesupranti. Labai paprastai:
ima kiekvienas, o papuola tik
vienas — žiopiausias.

— Nešvariū darbu užsiiminė-
ji, kaip matau.

— O tu — švarus... Va, ir da-
bar pirštai rašaluoti. Aš nors
gyvenu kaip laureatas.

— Ar ilgai?

— Kol riebuji nustekens, lie-
sasis jau nemekens...

— O jei aš apie tave feljeto-
nėlį suriesiu?

— Nesuriesi, brole. Aš —
netipiškas. Planai mano įvyk-
dyti ir viršyti. Revizijos trūku-
mų nerado. Pasitaikė grobsty-
mo atvejis — sėdo sandėlinin-
kas.

— Iš kur gavai mašiną?

— Iš santaupų, brole, iš san-

taupų. Ne tik mašinai užtenka.
O tu rašyk, nesigailėk, kaip ten:
degink satyros ugnimi visas
piktžoles... Tik manęs neliesk
— nudegsi...

— ?

— Dvaro neturiu, į Rygą ar
Kijevą specialiu lėktuvu puo-
tauti neskraidau. Na, turiu na-
mą, mašiną, santaupų ir sąžinę!
Iš tokių, kaip tu, kišenės neimu
— ką imsi iš tuščios...

— Vis dėlto aš parašysiu apie
tave. Surinksiu faktus ir para-
šysiu.

— Pabandyk! Ne tokie gogo-
liai rinko ir tai pirštai nusly-
do. Faktų nėra ir nerasi, o pa-
rašysi be faktų — apkaltins ta-
ve tikrovės juodinimu. Jūs tik
tada narsūs ir teisūs, kai fak-
tai jau pas prokurorą...

— Tai neini pas mane sandė-
lininku? Iš karto sakiau, kad
tu kvailas... Jei manęs klausytum,
keturi gabalai per mėnesį
leptelėtų į kišenę.

— Eik velniop su tokiom kal-
bom!

— O tu bėk į redakciją. Gal
pavėžinti — matau, puspadžiai
nudilę...

Sunku buvo su faktais, bet
visgi parašiau. Išspausdino. Už
honorarą nusipirkau batus ant
guminės bazės. O jis, atleiskit
už žodį, rupūžė, ar toliau dar-
buosis kombinacinės kooperaci-
jos pagrindu ir nusipirks "Čai-
ką", vos tik pasirodys ši naujo-
vė rinkoje?...

Sakote, negaus dabar naujos
mašinos be profsąjungos sank-
cijos?!

— O gal ir gaus! Blogai mes
kartais pažįstame ungurius...
Profsąjungos nario mokesį jie
moka laiku.

J. Bulota,

"Liter. Menas"

Caravagio buvo baroko dai-
lininkas, pabrėžęs stiprų deko-
ratyvinį charakterį religinėje
dailėje.

Kubizmas yra plastinio me-
no statiška forma.

Ekspressionistinė plastinio
meno sritis retai būna be te-
mos ar turinio.

Darbo, namo, buto reikia —
Viską tik "Naujienos" teikia.

Skelbkitės "N-nose"

J. & P. CARD & APPAREL, SHOP

Hallmark pasveikinimai, ponios
suknelės, jaunos merginoms
įvairių dydžių (Half Sizes)

PO 7-3883

4322 W. 63rd Street

CRYSTAL CLEANERS & TAILOR

Rankomis valomi megztukai ir įvai-
rūs megzti drabužiai.

Specialiai šią savaitę, vienas lygus si-
jonas išvalomas veltui, atnešus šį skel-
bimą (Vienas kiekvienai šeimai).
Leiskite Jums patarnauti, o visą kitą
palikti mums. Atdara nuo 7 val. ryto
iki 7 val. vakaro. Trečiadieniais nuo
7 val. iki 1 val.

6604 S. Western. — GR 6-9637

THE GIFT STUDIO

Europietišku stilium piauštys
kristalas, moderniškai papuošalai.
Išrenuojami paveikslai.

2449 W. 63rd St.

PR 6-1500

Duona ir įvairias skoningas

bulkutes kepa
BRUNO'S KEPYKLA
3339-41 S. Lituanica Ave.
Pristatome į visas krautus ir resto-
ranus, taip pat išsiunčiame į visus
artimuosius miestus.
Tel. CLiffside 4-6376

PANIK CONST. CO.

Perdirbami ir remontuojami įvairia-
usių rūšių porčiai — Tinkavimas —
Apkalimas — Garažai — Cemento
darbai — Stogai — Padidinimai —
Elektros darbai — Vamzdžiai.
HU 6-9288.

STUDIO T. V. SERVICE

6315 S. Ashland HE 6-4646

T. V. & Radio patarnavimai kreditan.
Veltui apskaičiavimai,
jei prašydami patarnavimų,
paminėsite šį skelbimą.

LADDIE PEKNIK

Generalinis Kontraktorius
Cemento darbai — Medžio darbai —
Garažai — Pakeliamos durys —
Šaligatviai.

Turi leidimą — Apdrausta.

RO 2-0593

2645 S. PULASKI

NESIDUOKITE APGAUNAMII

Mes atliekame darbus mūsų paskelb-
tomis kainomis. Naujas čerpinis sto-
gas 48x21 pėdos — pilna kaina \$205.
Expertiški stogo pataisymai
Naujas plokščias stogas 54x21 pėdos
5156. Veltui apskaičiavimai.
Nereikia įmokėti.

GUARANTEED ROOFING CO.

3021 W. 63rd St. — HE 6-0833

MASTER TAILOR

Ready to wear Suits, Coats,
Trousers & Jackets.
Sport Jackets & Suburban Coats
Mens Suits made to order
Dry Cleaning & Repair
7111 S. WESTERN AVE.
PR 6-9410

LAKE MOHAUE ESTATE & RANCHOS

For information as to how you can
become a an owner of Arizona acres,
for only \$10.00 down and \$10.000 per
month. Call Col. George B. Craig &
Associates, at MI 2-4101 — Ext. B1
or come in and see our movie on
Arizona, and have coffee with us.
612 N. Michigan Ave.
Suite 203 — M 2-4101

DELICIOUS CAKES FOR

WEDDINGS
SHOWERS — BIRTHDAYS
"Highest Quality—Lowest Prices"
Try our Delicious old Fashioned
RYE BREAD
ORIGINAL BAKERY
1741 W. 51st St. — PR 6-8414

VANDER WAGEN

Coal Fuel Oil

4552 W. 63rd St.

All Phones POrtsmouth 7-8020

APLANKYK TSSR

SPECIALIAI ŽEMOS KAINOS

17-kos dienų EKSURSIJOMS
tiesioginiai jetu į MASKVĄ

COSMOS GRUPĖS

IŠVYKSTA KAS MĖNESĮ
PAVIENIAI VYKSTA KASDIEN

LANKYK MIESTUS arba
APLANKYK savo GIMINES

Smulkiau informuokis

COSMOS TRAVEL BUREAU

45 W. 45 St.,

New York 36, N. Y.

Tel.: Circle 5-7711

SHOPPERS GUIDE

BUY WITH CONFIDENCE

FROM YOUR NEIGHBORHOOD MERCHANT.

You'll never find better values at lower prices, than you will
during this pre-holiday season. The firms listed below, are your
guarantee for dependability, service and satisfaction. Their concern
is that you are satisfied when you shop their store, and have received
the finest service and the best quality merchandise. Ask about Xmas
gift layaway plans. Keep this section for handy reference.

ALICE FASHION & LINGERIE

Puikios mados
elegantiškomis moterims.
Suknelės — sportui rūbai — baltiniai
ir kojinės. Pigiai daromi reikalingi
pataisymai. Taip pat turime prekių
jaunoms merginoms, įvairūs dydžiai.
8248 S. RACINE AB 4-1147

VILLARI FLORIST SHOP
GALIMA UZSISAKYTI GĖLIŲ
ĮVAIRIOMS PROGOMS
Atdara 9 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Sekmadienį 9 val. iki 3 val. p. p.
6824 S. WESTERN AVE.
PR 6-5811
PR 6-5812

CHAIRS, REUPHOLSTERED

Custom made slip covers,
drapes, bedspreads.

Customer's own material.
Reasonable.
Call HE 4-7825.

VOGUE CARD AND GIFT SHOP

Card's and Gifts
For all Occasions
2410 W. 63rd St.
PR 6-6580